

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสามารถสรุปสาระสำคัญโดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของการฟัง
2. กระบวนการในการฟัง
3. ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง
  - 3.1 ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง
  - 3.2 ตัวแปรในด้านตัวผู้พูด
  - 3.3 ตัวแปรในด้านสภาพแวดล้อมในการฟัง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. ความหมายของการฟัง

จากการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับความหมายของการฟัง อาจสรุปแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้ดังนี้

ลาลี่ แอล บาร์คเกอร์ (Larry L. Barker, 1971) อ้างถึงใน จอร์จ เค วิลคอกซ์ (George K. Wilcox, 1978: 124) ได้ให้ความหมายของการฟังไว้ว่า "การฟังคือ การคิดสรรสิ่งที่ได้ยินด้วยความตั้งใจที่จะฟังจนเกิดความเข้าใจ และจดจำสิ่งที่ผู้อื่นพูด"

เอ โหวตต์ และ เจ ดาคิน (A. Howatt and J. Dakin, 1974: 2-3) กล่าวว่า "การฟัง หมายถึง ความสามารถในการที่จะระบุ (Identify) และเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูดซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจในสำเนียง (Accent) หรือการออกเสียง (Pronunciation) ของผู้พูด ความเข้าใจในคำศัพท์และไวยากรณ์ที่ผู้พูดใช้ และสามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อได้"

เอช จี วิดโดสัน (H.G. Widdowson, 1976: 60) มองการฟังในแง่ของความสามารถในการที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่าง ๆ ที่ได้ฟัง และเพื่อหาคำตอบว่าประโยคต่าง ๆ เหล่านั้นมีหน้าที่ในการสื่อสาร (Function) อะไรบ้าง

วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส และคณะ (Wilga M. Rivers and Other, 1976: 59) ให้ความหมายของการฟังไว้ว่า "การฟัง หมายถึง การสร้างข่าวสารข้อมูลของผู้ฟังจากเสียงที่ได้ยิน โดยอาศัยความรู้ของผู้ฟังในด้านเสียง (Phonological) ความหมาย (Semantic) และโครงสร้างทางภาษา (Syntactic)"

จอห์น ดี แสตมเมอร์ (John D. Stammer, 1977: 661) และ ซีลาห์ ไรซัน (Shelagh Rixon, 1986: 28) ได้พยายามอธิบายถึงความหมายของการฟัง (Listening) โดยเปรียบเทียบกับความหมายของการได้ยิน (Hearing) สรุปได้ว่าการฟังกับการได้ยินนั้นมีข้อแตกต่างกันในจุดที่ว่า การได้ยิน คือ การจำแนกเสียงในชั้นต้นหรือในขั้นพื้นฐานเท่านั้น นั่นคือ ในระดับของการได้ยิน ประสาทหูของมนุษย์จะแยกแยะว่า เสียงที่ได้ยินนั้นเป็นเสียงอะไร เช่น เป็นเสียงแตรรถ เสียงแมว์ร้อง หรือเสียงพูดคุยกันของมนุษย์ ในขณะที่การฟังนั้นเป็นการกระทำด้วยความตั้งใจ นั่นคือ ผู้ฟังต้องมุ่งความสนใจของตนไปที่เสียงที่ได้ยินเพื่อที่จะเข้าใจความหมายของสิ่งที่ฟังนั้นได้ และการฟังเพื่อให้เข้าใจความหมาย ผู้ฟังต้องมีความรู้ทางภาษาและประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับสิ่งที่ฟังมาประกอบกัน

การให้ความหมายของการฟังของ แสตมเมอร์ และไรซัน ดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับคำกล่าวของแมรี อันเดอร์วูด (Mary Underwood, 1989: 1) ซึ่งกล่าวว่า "การฟัง คือ กิจกรรมของการให้ความสนใจ และการพยายามที่จะเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยิน"

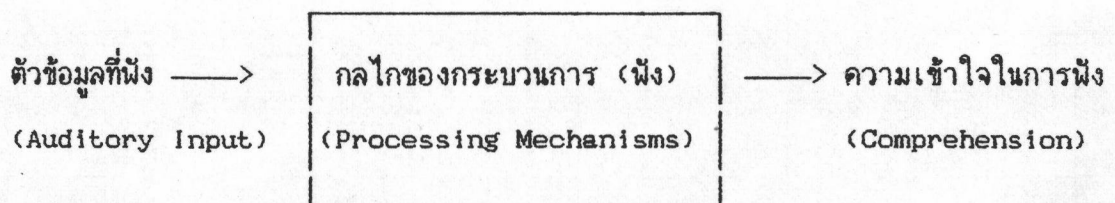

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการฟังที่ได้นำเสนอไปข้างต้นนั้น อาจสรุปได้ว่าการฟัง หมายถึง การสร้างความเข้าใจในข้อมูลหรือข่าวสารที่ได้ยินจากผู้พูด ซึ่งเป็นการกระทำด้วยความตั้งใจ นั่นคือ ผู้ฟังต้องมุ่งความสนใจของตนไปเฉพาะเสียงที่ได้ยิน และพยายามค้นหาความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างเสียงนั้น จนเกิดความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ยิน

2. กระบวนการในการฟัง

จากความหมายของการฟังดังได้สรุปไว้ข้างต้น จะเห็นว่าการฟังนั้นผู้ฟังไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับข้อมูลเท่านั้น แต่ผู้ฟังมีบทบาทในการแสดงความรู้ความสามารถทางภาษาของตน เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง ซึ่งการแสดงบทบาทของผู้ฟังในลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องมีกระบวนการต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง นักภาษาศาสตร์และนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอกระบวนการในการฟังไว้ สรุปได้ดังนี้

ที ควินน์ และ เจ วิลเลอร์ (T. Quinn and J. Wheeler, 1975: 2) ได้นำเสนอกระบวนการในการฟัง โดยสรุปได้ว่า กระบวนการในการฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจนั้น ผู้ฟังจะต้องได้รับตัวข้อมูลที่ฟัง แล้วผ่านกลไกของกระบวนการฟัง จนกระทั่งเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง ดังรูปแบบต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบของกระบวนการในการฟังของ ที ควินน์ และ เจ วิลเลอร์

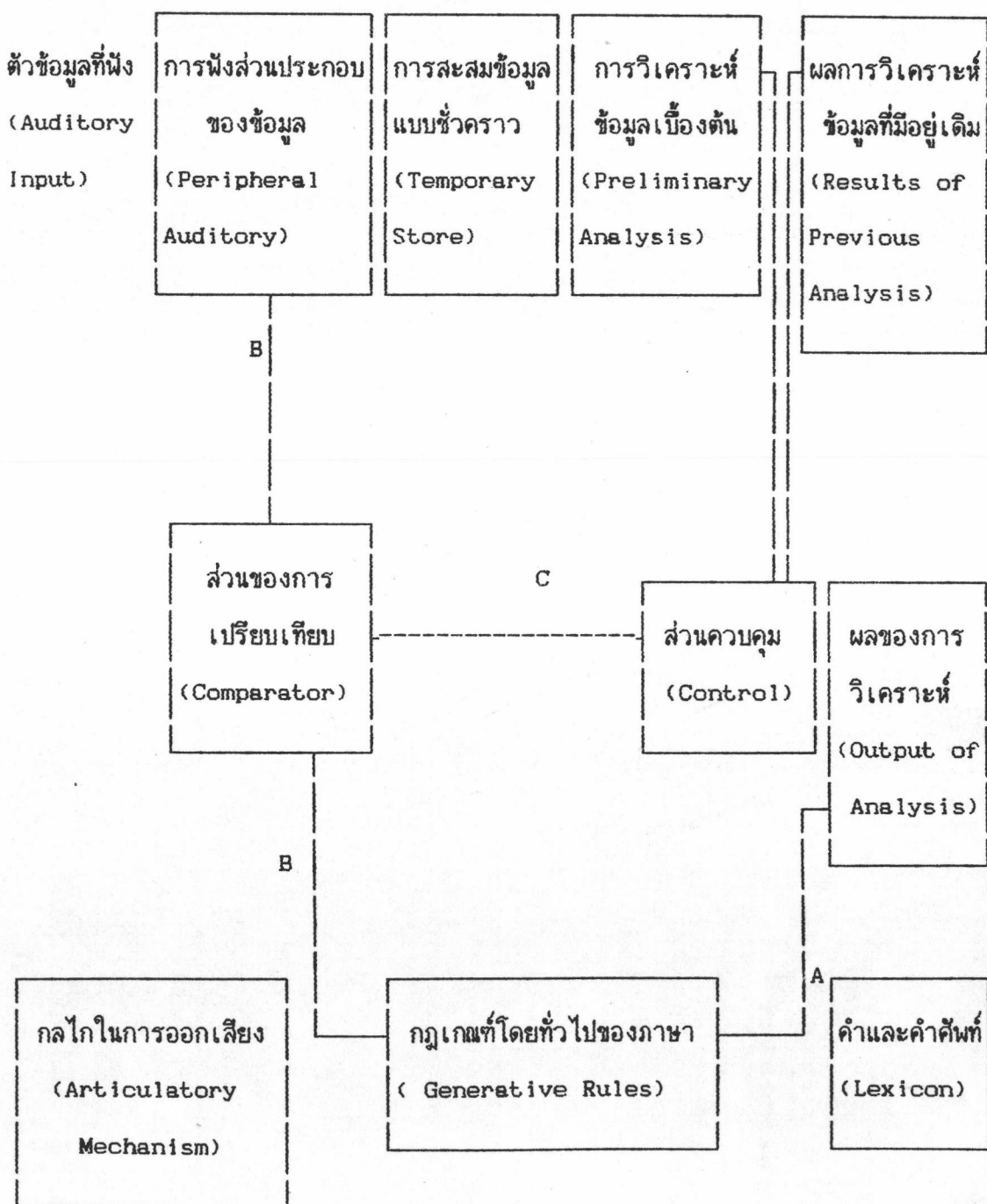
จากกระบวนการในการฟังของควินน์ และ วิลเลอร์ ที่นำเสนอข้างต้น จะเห็นว่า ในส่วนของกลไกของกระบวนการนั้น ไม่ได้มีการแสดงรายละเอียดใด ๆ ไว้เลย ซึ่งควินน์ และ วิลเลอร์ ได้ให้คำอธิบายไว้แต่เพียงว่า "กระบวนการในการฟังเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสมองที่มีความซับซ้อนมาก และเป็นกระบวนการที่ยังไม่สามารถจะหาคำอธิบายอย่างถูกต้องชัดเจนได้"

อย่างไรก็ตาม นักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์ท่านอื่น ๆ ได้พยายามที่จะสานต่อเกี่ยวกับกระบวนการในการฟังของ ควินน์ และ วิลเลอร์ เพื่อที่จะหาคำอธิบายในส่วนของกระบวนการอันเป็นกลไกที่นำไปสู่ความเข้าใจในการฟัง ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ที มูเอลเลอร์ (T. Mueller, 1974: 20) และวิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers, 1976: 134-136) ได้นำเสนอกระบวนการในการฟังไว้คล้ายคลึงกัน โดยกระบวนการในการฟังที่นำเสนอ นั้นประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 3 กระบวนการดังนี้

1. กระบวนการในการรับรู้ (Sensing Process) เป็นกระบวนการลำดับแรกของการฟัง ในกระบวนการนี้ผู้ฟังจะเริ่มวางโครงร่าง (Outline) ของข่าวสาร หรือข้อมูลที่ฟังอย่างคร่าว ๆ โดยอาศัยการรับรู้ทางเสียง (Phonemic) การลงจังหวะวรรคตอน (Rhythm) และอัตราความเร็วของการพูด (Pace)
2. กระบวนการในการแบ่งส่วนข้อความ (Segments Process) กระบวนการนี้เกิดขึ้นโดยอาศัยการแบ่งข้อความที่ฟังออกเป็น ส่วน ๆ อันได้แก่ ส่วนของประธาน (Subject) ส่วนของกริยา (Verb) ส่วนขยาย (Complement) อนุประโยค (Clauses) หรือวลี (Phrases) แล้วทำการโยงเข้าสู่ความหมายที่เหมาะสมและเป็นไปได้ต่อไป
3. กระบวนการในการบันทึก (Recording Process) ในกระบวนการนี้ผู้ฟัง จะทำการบันทึกสิ่งที่ฟังที่ได้ผ่านกระบวนการขั้นที่ 2 มาแล้ว ลงในส่วนของความจำระยะยาว (Long-term Memory) ซึ่งในขั้นตอนนี้ ผู้ฟังจะเลือกส่วนที่เป็นใจความสำคัญมาบันทึกไว้ มากกว่าที่จะบันทึกประโยคที่ตนได้ฟังจริง ในการบันทึกข้อมูลไว้ในส่วนความจำระยะยาว ผู้ฟังจะเรียงลำดับคำไว้ในลักษณะประธาน-กริยา-กรรม (Subject-Verb-Object) อันเป็นรูปแบบพื้นฐานของประโยคโดยทั่วไป

เคนเนธ เอ็น สตีเวนส์ (Kenneth N. Stevens, 1979: 51) ได้นำเสนอ
กระบวนการในการฟังไว้แตกต่างออกไปดังรูปแบบที่นำเสนอต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบของกระบวนการในการฟังของเคนเนธ เอ็น สตีเวนส์

จากกระบวนการในการฟังตั้งเสนอข้างต้น สตีเวนส์ ได้อธิบายไว้ว่า ส่วนสำคัญของรูปแบบที่นำเสนอนี้ คือ ส่วนของการควบคุม (The Control Component) ซึ่งเป็นส่วนที่มีบทบาทในการพิจารณาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์โดยทั่วไปของภาษา ซึ่งอาจจะรวมถึงการพิจารณาในด้านกลไกในการออกเสียง (Articulatory Mechanism) คำ และคำศัพท์ต่าง ๆ (Lexicon) นอกจากนี้ ส่วนของการควบคุมยังทำหน้าที่เป็นตัวตัดสินผลของการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับมาจากส่วนของการเปรียบเทียบ (Comparator) ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เบื้องต้น (Preliminary Analysis) กับข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาในด้านกฎเกณฑ์โดยทั่วไปของภาษา (Generative Rules) โดยให้ข้อมูลจากทุกด้านมีความสอดคล้องและถูกต้องตรงกัน

อย่างไรก็ตาม กระบวนการในการฟังของ สตีเวนส์ ที่เสนอข้างต้นยังขาดความชัดเจนในเรื่องกระบวนการที่เกิดขึ้นในส่วนของการควบคุม (The Control Component) นั่นคือ สตีเวนส์ ไม่สามารถให้รายละเอียดได้ว่า ส่วนของการควบคุมนี้คืออะไร และมีขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นอย่างไร

เจ อาร์ แอนเดอร์สัน (J.R. Anderson, 1983: 38) ได้กล่าวถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการฟัง ว่าประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการในการรับรู้ (Perceptual Processing) กระบวนการในการวิเคราะห์ด้านไวยากรณ์ (Parsing Processing) และกระบวนการในการรวบรวมความรู้เพื่อนำออกมาใช้ในการตีความสิ่งที่ฟัง (Utilization Processing) ซึ่งแอนเดอร์สันได้กล่าวสรุปถึงลักษณะ และความสำคัญของแต่ละกระบวนการไว้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการในการรับรู้ (Perceptual Processing) เป็นกระบวนการที่ผู้ฟังเน้นความสนใจที่ตัวภาษา โดยมีการคัดเลือกคำสำคัญ หรือวลีที่สำคัญในประโยคตามบริบท เพื่อช่วยในการตีความ รวมถึงมีการพิจารณาในเรื่องของจุดมุ่งหมายของการฟัง ความคาดหวังเกี่ยวกับความตั้งใจของผู้พูด และประเภทของปฏิสัมพันธ์ทางวาจา (Type of Verbal Interaction) เช่น เป็นการสนทนา หรือเป็นการฟังการบรรยายทางวิชาการ เป็นต้น

2. กระบวนการในการวิเคราะห์ด้านไวยากรณ์ (Parsing Processing) เป็นกระบวนการที่ผู้ฟังใช้ความรู้ในด้านไวยากรณ์ของภาษามานวเคราะห์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง และการนำเสนอข้อมูลของผู้พูด เพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งที่ฟัง

3. กระบวนการในการรวบรวมความรู้เพื่อการนำออกมาใช้ (Utilization Processing) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องระหว่างความหมายของตัวภาษาที่ฟังกับความรูที่ตนมีอยู่ (Existing Knowledge) อันได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับตัวภาษา และความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ซึ่งความรู้เดิมที่มีอยู่นี้จะเก็บไว้ในสมองในลักษณะของความจำระยะยาว (Long-term Memory) ในขณะที่ความรู้ใหม่หรือข้อมูลที่กำลังฟังอยู่นั้น จัดเป็นลักษณะของความจำระยะสั้น (Short-term Memory) ซึ่งความเข้าใจในการฟังจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความรู้ใหม่หรือข้อมูลที่ได้รับใหม่นั้นสอดคล้องกับความรู้เดิมที่มีอยู่

กระบวนการในการฟังตามแนวคิดของ แอนเดอร์สัน ดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ แจ็ค ซี ริชาร์ดส์ (Jack C. Richards, 1987: 161-164) ซึ่งได้นำเสนอกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการฟัง โดยการรวบรวมมาจากงานวิจัยต่าง ๆ แล้วสรุปว่ากระบวนการในการฟังนั้นประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 3 กระบวนการด้วยกัน คือ

1. กระบวนการในการระบุหน่วยของข้อมูลอันเป็นใจความสำคัญของสิ่งที่ฟัง (Propositional Identification) ในกระบวนการนี้ ผู้ฟังมีขั้นตอนในการทำให้เกิดความเข้าใจในการฟังดังนี้

1.1 ผู้ฟังรับฟังข้อมูล ซึ่งยังถือว่าเป็นข้อมูลดิบ เข้ามาในส่วนของความจำระยะสั้น (Short-term Memory)

1.2 จัดระบบสิ่งที่ได้ฟังโดยการแยกเป็นส่วน ๆ ในระดับ คำ วลี หรือ ประโยค และในระดับประโยค จะแบ่งเป็นภาคประธาน กริยา กรรม แล้วพยายามระบุถึงหน้าที่ของภาษา (Function)

1.3 จัดกลุ่มของข้อมูลที่ได้ แล้ววางรูปแบบที่ชัดเจน รูปแบบใหม่ที่ได้ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาหรือสำนวนเดิมจากที่ได้ฟัง

1.4 ตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบของข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.3 แล้วรวบรวมขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่งเพื่อตัดข้อมูลที่ไม่ว่าจำเป็น หรือไม่เกี่ยวข้องออกไป

2. กระบวนการในการตีความสำนวนภาษาของผู้พูด (Interpretation of Illocutionary Force) ภายใต้กระบวนการนี้ ผู้ฟังต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ (Knowledge of the Situation) ผู้ร่วมฟัง (The Participants) จุดประสงค์

ของการฟัง หรือเป้าหมาย มาพิจารณาพร้อมกับหลักของพฤติกรรมในการสนทนา (Maxims of Conversational Behavior) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ หลักแห่งปริมาณ (Maxim of Quantity) หลักแห่งคุณภาพ (Maxim of Quality) หลักแห่งความเกี่ยวพัน (Maxim of Relation) และหลักแห่งการแสดงกริยาท่าทาง (Maxim of Manner) การพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ จะทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจเจตนาของผู้พูด ลักษณะการใช้ภาษาของผู้พูด และลักษณะการพูดของผู้พูด อันจะนำไปสู่ความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อได้อย่างถูกต้อง

3. กระบวนการในการนำความรู้รอบตัวมาใช้ (Activation of Real World Knowledge) เป็นกระบวนการที่ผู้ฟังนำเอาความรู้เดิมที่ตนมีอยู่มาใช้ในการสร้างความเข้าใจในการฟัง โดยผู้ฟังจะต้องมีการคัดเลือกเฉพาะความรู้เดิมของตนที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทของสิ่งที่ฟังเท่านั้น

จากกระบวนการในการฟังตามแนวคิดของ ริชาร์ดส์ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า กระบวนการในข้อที่ 2 และข้อที่ 3 มีลักษณะคล้ายกัน คือ กระบวนการที่ต้องอาศัยความรู้เดิม และประสบการณ์ของผู้ฟังมาช่วยในการตีความ ส่วนกระบวนการในข้อ 1 นั้น เป็นกระบวนการที่อาศัยความรู้ของผู้ฟังในด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างทางภาษาเป็นหลัก ดังนั้น แจ็ค ซี ริชาร์ดส์ (Jack C. Richards, 1990: 50-67) จึงได้ปรับกระบวนการในการฟังจากเดิมที่มี 3 กระบวนการดังกล่าวข้างต้นมาเป็น 2 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการประมวลผลความจากบนลงมาล่าง (Top-down Processing) เป็นกระบวนการที่ผู้ฟังนำความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (Real World Knowledge) ที่ได้สะสมไว้ในลักษณะของความรู้เดิม (Schemata) มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับฟัง แทนการทำความเข้าใจโครงสร้างใหม่ของภาษา

2. กระบวนการประมวลผลความจากล่างไปสู่นบน (Bottom-up Processing) เป็นกระบวนการที่ผู้ฟังตีความสิ่งที่ฟัง โดยยึดคุณลักษณะด้านภาษาศาสตร์ของภาษาเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้ฟังจะรวบรวมความรู้ใหม่ในด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษา มาเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ในด้านกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ หรือโครงสร้างทางภาษาที่มีอยู่เดิมในหน่วยของความจำระยะยาว (Long-term Memory) เพื่อตีความสิ่งที่ฟัง

ริชาร์ดส์ กล่าวเพิ่มเติมว่า "ทั้งกระบวนการประมวลความจากบนลงมาล่าง (Top-down Processing) และกระบวนการประมวลความจากล่างไปสลับ (Bottom-up Processing) เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ควบคู่กันไปเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการฟัง"

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการในการฟัง ดังได้นำเสนอมาทั้งหมดข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า กระบวนการในการฟังนั้น มีความซับซ้อน และประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย อย่างไรก็ตาม แนวความคิดของนักภาษาศาสตร์และนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่ได้นำเสนอมานั้น มีส่วนที่สอดคล้องตรงกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า กระบวนการในการฟังประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญยิ่ง 3 กระบวนการด้วยกัน คือ กระบวนการในการรับรู้ (Perceptual Processing) กระบวนการในการตีความสิ่งที่ฟัง (Interpretation Processing) และกระบวนการในการรวบรวมความรู้เพื่อนำออกมาใช้ (Utilization Processing) ภายใต้กระบวนการรับรู้นั้น ผู้ฟังรับข้อมูลซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลดิบเข้ามาไว้ในส่วนของความจำระยะสั้น นำมาจัดระบบโดยแยกเป็นส่วนของคำ วลี หรือประโยค แล้วทำการคัดสรรเฉพาะคำ วลี หรือประโยคที่สำคัญ มาจัดกลุ่มเป็นข้อความใหม่ตามความเข้าใจของตนเอง หลังจากนั้นผู้ฟังก็จะเข้าสู่กระบวนการที่สอง คือ กระบวนการในการตีความสิ่งที่ฟัง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้ฟังต้องใช้ความรู้ที่สำคัญหลายด้าน คือ ความรู้ทางด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างทางภาษา ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ในการฟัง ผู้ร่วมฟังและจุดประสงค์ของการฟังมาพิจารณาร่วมกันกับความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของภาษา และลักษณะการนำเสนอข้อมูลของผู้พูด แล้วจึงเข้าสู่กระบวนการสุดท้าย คือ กระบวนการรวบรวมความรู้เพื่อนำออกมาใช้ ซึ่งภายใต้กระบวนการนี้ผู้ฟังต้องมีการนำความรู้เดิมของตน 2 รูปแบบ มาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการฟัง ความรู้ 2 รูปแบบดังกล่าวนี้คือ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (Real World Knowledge) ที่ได้สะสมไว้ในลักษณะของความรู้เดิมมาผนวกกับความรู้นใหม่ที่ได้รับฟัง และความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ โดยผู้ฟังจะรวบรวมความรู้ใหม่ในด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสิ่งที่ฟัง มาเชื่อมโยงกับความรู้ในด้านกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางภาษาที่มีอยู่เดิม ในส่วนของความจำระยะยาว

3. ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง

ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาของผู้เรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง ซึ่งจากการศึกษา ค้นคว้า แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักการศึกษาแบ่งกลุ่มตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง ออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

แบคกี เกอแลช สโนว์ และไคล์ เพอร์กินส์ (Bucky Gerlach Snow and Kyle Perkins, 1979: 51-63) แบ่งกลุ่มตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ตัวแปรในด้านผู้พูด (Speaker Factors)
2. ตัวแปรในด้านผู้ฟัง (Listener Factors)

โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 34-38) ได้สรุปถึงตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังจากแนวคิด และงานวิจัยต่าง ๆ โดยแบ่งกลุ่มตัวแปรดังกล่าว ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ตัวแปรในด้านผู้พูด (Speaker Factors)
2. ตัวแปรในด้านผู้ฟัง (Listener Factors)
3. ตัวแปรในด้านบทเรียนและสื่อการสอน (Factors in the Material and Medium)

เอส เจย์ ซามูเอลส์ (S. Jay Samuels, 1987: 297) นำเสนอตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง โดยแบ่งกลุ่มตัวแปรดังกล่าวออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ภายในตัวผู้รับสาร (Inside-the Head Factors)
2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวผู้รับสาร หรือตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม (Outside-the Head Factors or Environment Factors)

แฟน ยาแก๊ง (Fan Yagang, 1993: 16-19) แบ่งตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ตัวแปรในด้านตัวข้อมูลหรือข่าวสาร (The Message Factors)
2. ตัวแปรในด้านตัวผู้พูด (Speaker Factors)
3. ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง (Listener Factors)
4. ตัวแปรในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Setting)

จากการแบ่งกลุ่มตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ที่สำคัญมี 3 ด้าน คือ ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง ตัวแปรในด้านตัวผู้พูด และตัวแปรในด้านสภาพแวดล้อมในการฟัง ส่วนตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละด้านนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของนักการศึกษาทั้งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และนักการศึกษาท่านอื่น ๆ ดังจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

3.1 ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง

ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง หมายถึง สภาพเกี่ยวกับตัวผู้เรียนซึ่งอยู่ในฐานะผู้ฟัง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟัง เป็นตัวแปรที่สำคัญมาก เนื่องจากตัวผู้ฟังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการฟัง การฟังข้อมูลใด ๆ ในแต่ละครั้งแม้ว่าจะอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน หรือฟังจากผู้พูดคนเดียวก็ตาม แต่ความเข้าใจในการฟังของผู้ฟังแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟัง ซึ่งส่งผลให้ผู้ฟังแต่ละคนเกิดความเข้าใจในการฟังได้ในระดับที่แตกต่างกัน จากการศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า มีผู้นำเสนอตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟัง อันเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังไว้พอสมควร ดังจะได้หยิบยกแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่น่าสนใจมานำเสนอ ดังนี้

แบคกี เกอแลช สโนว์ และไคล์ เพอร์กินส์ (Backy Gerlach Snow and Kyle Perkins, 1979: 51-63) กล่าวถึงตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังในด้านตัวผู้ฟังว่า ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

1. ความรู้และความเข้าใจในด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic Knowledge)
2. ความรู้และประสบการณ์เดิม (Prior Knowledge and Experience)
3. ความสนใจของผู้ฟัง (Interest of the Listener)

โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 34-38) รวบรวม
ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง จากแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ว่า ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟังนั้น
ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1. สุขภาพทางกาย (Physical Health)
2. ประสบการณ์และการฝึกฝนทักษะการฟังภาษาเป้าหมาย (Experience and Practice in Listening to the Target Language)
3. ความรู้ด้านต่าง ๆ ทางภาษาเป้าหมาย (Knowledge of the Target Language in Its Various Aspects) เช่น ความรู้ในด้านเสียง (Phonology) คำศัพท์ (Lexis) โครงสร้าง (Syntax) และเครื่องสัมพันธ์ความ (Cohesion)
4. ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อหรือเรื่องที่ฟัง (Knowledge of the Topic or Subject)
5. ความจำ (Memory) ทั้งในรูปแบบที่เป็นความจำระยะสั้น (Short Term Memory) หรือความจำระยะยาว (Long Term Memory)
6. แรงจูงใจ (Motivation)
7. ทักษะคติของผู้ฟังที่มีต่อตัวผู้พูด (Attitude of the Listener to the Speaker)
8. ทักษะคติของผู้ฟังที่มีต่อสิ่งที่ฟัง (Attitude of the Listener to the Message)
9. ความตั้งใจและความมีสมาธิในการฟัง (Attention and Concentration)

เอส เจย์ ซามูเอลส์ (S. Jay Samuels, 1987: 295-309) นำเสนอ
ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังในด้านที่เกี่ยวกับตัวผู้ฟัง ซึ่งซามูเอลส์ เรียกว่า
"ตัวแปรที่เกี่ยวข้อกับสิ่งที่อยู่ภายในตัวผู้รับสาร (Inside-the-Head Factors)" ซึ่ง
ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

1. ความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจภาษา
(Language Facility) ได้แก่
  - 1.1 ความสามารถในการระลึกคำต่าง ๆ ได้ (Recognition of Words)
  - 1.2 ความสามารถในการแบ่งส่วนและการวิเคราะห์ด้านไวยากรณ์
ของสิ่งที่ฟัง (The Ability to Segment and Parse the Speech Stream)
  - 1.3 ความสามารถในการเข้าใจความหมายของคำศัพท์
(Vocabulary)
  - 1.4 ความสามารถในการเข้าใจโครงสร้างทางภาษา (Syntax)
  - 1.5 ความสามารถในการเข้าใจภาษาถิ่น (Dialect) ของภาษา
เป้าหมาย
  - 1.6 ความสามารถในการเข้าใจการอ้างอิงความ (Anaphoric
Terms)
2. ความรู้เดิม (Background Knowledge)
3. ความตระหนัก (Awareness) เกี่ยวกับอิทธิพลของบริบท (Contextual
Influences) ที่มีต่อวัจนลีลา (Styles of Speech)
4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการฟัง (Listening Strategies)
5. ความรู้และความเข้าใจในภาษาท่าทาง (Kinesics)
6. แรงจูงใจ (Motivation) และความตั้งใจฟัง (Attention) ของผู้ฟัง

แฟน ยาแก็ง (Fan Yegang, 1993: 16-19) สรุปรูปเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง อันเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟังว่าประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้กลวิธีการคาดเดาความหมาย (Prediction Strategy)
2. ความรู้และความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมทางสังคม (Sociocultural Knowledge)
3. ประสบการณ์เดิม (Background Knowledge)

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง อันเป็นตัวแปรในด้านตัวผู้ฟังของนักการศึกษาที่ได้นำเสนอข้างต้นนั้น จะเห็นว่า ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟังประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ มากมาย และในจำนวนตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ มีตัวแปรบางตัวที่นักศึกษามีแนวคิดตรงกันว่า เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง ซึ่งได้แก่ ความรู้และความเข้าใจในด้านภาษาศาสตร์ ความรู้และประสบการณ์เดิม กลวิธีในการฟัง และตัวแปรในด้านจิตวิทยา ตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ จะได้นำเสนอในรายละเอียดตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับต่อไปนี้

3.1.1 ความรู้และความเข้าใจในด้านภาษาศาสตร์

เจมส์ เคนเนธ และลloyd มุลเลน (James Kenneth and Lloyd Mullen, 1973: 15-22) ได้สรุปถึงตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สองว่า "ความรู้ของผู้เรียนในด้านภาษาศาสตร์เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียน" เคนเนธ และมุลเลน มีความเห็นโดยสรุปว่า ตัวแปรด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic Factors) เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญยิ่งต่อผู้เรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา เนื่องจากความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างของภาษาเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องอาศัยการเรียนรู้และการฝึกฝน ไม่ใช่ลักษณะของความรู้ และความเข้าใจ ที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่นเดียวกับเจ้าของภาษา ดังนั้น ผู้เรียนที่ขาดความรู้และความเข้าใจ และขาดการฝึกฝนที่เพียงพอใน

ด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างของภาษาเป้าหมาย ย่อมประสบกับปัญหาในการที่จะเข้าใจ
 สิ่งที่ยัง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่จะเข้าใจลีลาของภาษาที่ใช้ในการสนทนา
 (Conversational Style) ซึ่งมักประกอบด้วยประโยคที่ไม่สมบูรณ์ (Unfinished
 Sentences) และมีการตัดตอน หรือลดรูปแบบทางไวยากรณ์ที่ถูกต้อง หรือปัญหาเกี่ยวกับ
 การที่จะสามารถเข้าใจคำศัพท์ สำนวน หรือโวหาร ที่ผู้พูดใช้ในลักษณะของภาษาพูด

ซี แฟร์ช และ จี แคสเปอร์ (C. Faerch & G. Kasper, 1986: 257-274) และดิง-มิน วู (Ding-Min Wu, 1987: 9-15) ได้ให้ความสำคัญ
 กับตัวแปรด้านภาษาศาสตร์เช่นเดียวกับ เคนเนธ และมุลเลน โดยแฟร์ช และแคสเปอร์ และ
 วู ต่างก็มีความเห็นว่า "ความรู้ของผู้เรียนในด้านคำศัพท์และเสียงในภาษา เป็นตัวแปรที่สำคัญ
 ที่สุดต่อความสามารถในการฟัง" ซึ่ง วู ได้อธิบายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรด้านคำศัพท์
 และเสียงในภาษา สรุปได้ว่าความรู้และความเข้าใจของผู้เรียนในเรื่องของคำศัพท์ เป็น
 ตัวแปรที่สำคัญที่ยิ่งต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งผู้เรียนในระดับเริ่มเรียน ซึ่งมีจำนวนของคำศัพท์ที่ได้เรียนรู้อยู่ในวงจำกัด (Limited
 Vocabulary) คือ ประมาณ 1500-2200 คำ ดังนั้น คำศัพท์ต่าง ๆ ที่พบในสถานการณ์
 จริงจึงเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ ได้ นอกจากนี้
 ความไม่คุ้นเคยต่อการออกเสียงของคำศัพท์ต่าง ๆ แม้บางครั้งจะเป็นคำศัพท์ที่ได้เรียนรู้มาแล้ว
 แต่ผู้เรียนคุ้นเคยเฉพาะการอ่าน หรือการเห็นคำศัพท์นั้น ๆ ในหนังสือ ก็อาจทำให้ผู้เรียนไม่
 สามารถที่จะระลึกถึงคำศัพท์นั้น ๆ ได้ ส่วนตัวแปรในด้านเสียงในภาษานั้น วู ได้แสดงข้อ
 ที่จริงเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการออกเสียงภาษาอังกฤษในการพูด และการออกเสียง
 ภาษาอังกฤษในการอ่าน (The Difference between Real Spoken English and
 Read-out Written English) โดยสรุปว่าการออกเสียงภาษาอังกฤษในภาษานั้น มี
 ลักษณะเฉพาะตัว 4 ประการ คือ

ก. ลักษณะของการลดรูปเสียง (Weak Form) เช่น ใน
 ประโยค 'Take her home' คำว่า 'her' ในประโยคดังกล่าว จะออกเสียงเป็นเสียงเอ
 /ə/ มากกว่าที่จะออกเป็นเสียง /hə/

ข. ลักษณะของการกลมกลืนเสียง (Assimilation) เช่น ในวลี 'quite good' คำว่า 'quite' ในประโยคดังกล่าวจะออกเสียงเป็น ไควค /kwaik/ มากกว่าที่จะออกเสียงเป็นเสียง ไควท /kwait/

ค. ลักษณะของการไม่ออกเสียง (Elision) คือ ลักษณะของเสียงสระที่ออกเสียงเบาจะถูกตัดออก เช่น คำว่า 'factory' 'every' และ 'carefully' เป็นต้น หรือ คำที่เรียงกันโดยมีพยัญชนะต่อเนื่องกัน บางตัวไม่มีการออกเสียง เช่น 'next day' 'worked hard' และ 'finished now' เป็นต้น

ง. ลักษณะของการเชื่อมเสียง (Linking) เช่น ในคำว่า 'far away' 'such a' 'good apple' เป็นต้น

ลักษณะเฉพาะตัวของการออกเสียงภาษาอังกฤษในการพูดดังกล่าวข้างต้น มีความแตกต่างจากการออกเสียงภาษาอังกฤษในการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านออกเสียงในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง ที่มักจะมีการออกเสียงทุกพยางค์ และทุกคำตามเสียงสระ พยัญชนะ และตัวสะกดของคำนั้น ๆ อย่างชัดเจนทุกคำและพยางค์ เมื่อผู้เรียนคุ้นเคยกับการออกเสียงในลักษณะนี้ จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่ฟัง ซึ่งเป็นภาษาพูดได้

อลิซ โอแมกจิโอ (Alice Omegaio, 1986:42-44) ได้กล่าวถึง ความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic Knowledge) ในฐานะที่เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังสรุปได้ว่า ความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงความรู้เกี่ยวกับด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างทางภาษา เป็นความรู้ที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน ในการที่จะจำแนกเสียงที่ฟัง ระบุความหมายของคำ และวิเคราะห์รูปแบบของภาษาที่ได้ยิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง

ลูค็อง เอ็น นิโคลัส (Lukong N. Nicholas, 1988: 19-22) และ เฟน ยาแก๊ง (Fan Yagang, 1993: 16-19) มีความคิดเห็นที่ตรงกันในลักษณะที่ว่า ความรู้ของผู้ฟังเกี่ยวกับระบบเสียงของภาษา (A Knowledge of the Phonology of Sound System of the Language) เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาที่สอง โดยนิโคลัส กล่าวว่า "ความรู้ในด้านเกี่ยวกับระบบเสียงของภาษาเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของความสามารถทางภาษาศาสตร์ (Linguistic Competence) ที่ผู้ฟังจำเป็นต้องใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบของภาษาที่ได้ยิน และเป็นความรู้ที่ตัวผู้ฟังเองได้นำมาใช้ในการฟังโดยไม่รู้ตัว ผู้ฟังที่ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านระบบเสียงของภาษา จะประสบกับปัญหาในการฟังมาก"

นอกจากแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ยังมีผลการวิจัยที่สนับสนุน และยืนยันถึงความสำคัญของความรู้และความเข้าใจในด้านภาษาศาสตร์ ที่มีต่อความเข้าใจในการฟัง เช่น ผลการวิจัยของโจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 34-38) ซึ่งพบว่าความรู้และความเข้าใจในด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างของภาษาเป้าหมาย เป็นตัวแปรตัวหนึ่งของผู้เรียนระบุว่า มีผลต่อความสามารถในการฟังของตนเองมากที่สุด และเกรียงศักดิ์ สยานานนท์ (Kriengsudi Syananondh, 1983: 2136-A) พบว่าความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังมากที่สุด

จากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของผู้ฟังในด้านภาษาศาสตร์ในฐานะตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง ที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง ดังที่นำเสนอข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า ความรู้และความเข้าใจในด้านภาษาศาสตร์ เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สองเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะความรู้และความเข้าใจในด้านภาษาศาสตร์ อันได้แก่ ความรู้และความเข้าใจในด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างของภาษาเป้าหมายเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทักษะการฟัง ซึ่งจะต้องเริ่มจากการจำแนกเสียงได้ไปจนถึงฟังข้อความในระดับความเร็วปกติของเจ้าของภาษาได้เข้าใจ

3.1.2 ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง

แบคกี เกอแลช สโนว์ และไคล์ เพอร์กินส์ (Bucky Gerlach Snow and Kyle Perkins, 1979: 51-63) และมาร์วิน เวสเซนเรเดอร์ (Maureen Weissenreider, 1987: 18-26) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่มีต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สอง อันเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟังเอง นั่นคือ ตัวแปรในด้านความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง (Prior Knowledge or Experience with a Given Topic) ทั้งนี้ สโนว์ และเพอร์กินส์ เห็นว่า ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ฟังจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ฟังเกิดมโนภาพ (Imagery) ที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง อันจะนำไปสู่การตีความสิ่งที่ฟัง ได้อย่างถูกต้อง ส่วนเวสเซนเรเดอร์ ได้ยกตัวอย่างบทบาทของความรู้เดิมที่มีต่อความเข้าใจในการฟังการถ่ายทอดข่าวจากทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ ซึ่งสรุปได้ว่า การถ่ายทอดข่าวจากวิทยุ หรือโทรทัศน์นั้นจะมีการใช้ภาษาที่มีรูปแบบเฉพาะตัว และเนื้อหาในข่าวก็จะมีใจความสำคัญที่ผู้ฟังมักจะมี ความคุ้นเคยหรือเคยฟัง เคยอ่านจากแหล่งข่าวอื่น ๆ ในภาษาของตนอยู่แล้ว ดังนั้น ความรู้ของผู้ฟังเกี่ยวกับรูปแบบภาษาที่ใช้ในข่าว ซึ่งถือเป็นความรู้เดิมเกี่ยวกับตัวภาษา (Textual Schemata) ประกอบกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเกี่ยวกับใจความสำคัญของเนื้อหาในข่าว ซึ่งเรียกว่าเป็นความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา (Content Schemata) จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจข้อมูลใหม่ที่ฟังได้

เอส เจย์ ซามูเอลส์ (S. Jay Samuels, 1987: 297) และ ลูคอง เอ็น นิโคลัส (Lukong N. Nicholas, 1988: 19-22) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตัวแปรในด้านความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง ในลักษณะที่เป็นความรู้รอบตัว (The Knowledge of the World) เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้ฟังสามารถที่จะปรับความรู้ความเข้าใจของตนให้ตรงกับสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อผู้พูดและผู้ฟังมีการแบ่งส่วน (Shared) ความรู้ในส่วนนี้ให้กันและกัน โอกาสที่ผู้ฟังจะเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อได้อย่างถูกต้องตรงกันก็มีมากขึ้น นอกจากนี้ นิโคลัส ยังชี้ให้เห็นว่าความคุ้นเคยต่อเรื่องที่อภิปราย (Familiarity with the Subject of Discussion) ก็เป็นตัวแปรที่สำคัญ

ต่อความสามารถในการฟัง เพราะกรณีที่เรื่องที่ฟัง หรือเรื่องที่สนทนากัน เป็นเรื่องที่คุณฟังมีความรู้หรือมีประสบการณ์อันเกิดจากการได้ยินได้ฟังมาจนเกิดความคุ้นเคยเป็นอย่างดีแล้ว โอกาสที่จะเข้าใจสิ่งที่ฟังนั้นย่อมมีมากกว่า การฟังหรือการสนทนากันในเรื่องที่เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับผู้ฟัง ในการสร้างความคุ้นเคยต่อสิ่งที่ฟังให้กับผู้เรียนนั้น แฟน ยาแก็ง (Fan Yagang, 1993: 16-19) ได้ให้ข้อคิดเห็นที่น่าสนใจไว้ว่า โอกาสที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองจะสร้างความคุ้นเคยในการฟังโดยตรง จากเจ้าของภาษานั้นอาจเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ดังนั้น การสร้างความคุ้นเคยในการฟังภาษาเป้าหมายควรใช้วิธีการฝึกฝนตนเอง โดยเริ่มต้นจากการให้เวลาสำหรับฝึกทักษะการฟังให้มากขึ้น และค้นหาความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ย่อมมีโอกาสในการฝึกทักษะการฟังมากเท่าไร โอกาสที่ผู้เรียนจะเกิดความคุ้นเคยต่อสิ่งที่ฟังจะมีมากขึ้นเท่านั้น

โดยสรุปแล้ว จะเห็นว่า ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง ซึ่งไม่ว่าเป็นความรู้และประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับตัวภาษา (Textual Schemata) ความรู้และประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา (Content Schemata) ความรู้หรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง (Prior Knowledge or Experience with a Given Topic) และความรู้และประสบการณ์เดิมในลักษณะที่เป็นความรู้รอบตัว (Knowledge of the World) ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรที่นักการศึกษาเห็นว่า มีผลต่อความสามารถในการฟังทั้งสิ้น ดังนั้นครูผู้สอนภาษา จึงไม่ควรมองข้ามความสำคัญของความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียน

3.1.3 ความสามารถในการใช้กลวิธีในการฟัง

วารตี ทามัส (Varadi Tamas อ้างถึงใน Claus Faerch and G. Kasper, 1983: 79-99) และ ไมเคิล เจ โอ้มัลเลย์ และคณะ (Michael J. O'Malley et al., 1985: 418-437) ได้ให้ความสำคัญกับกลวิธีในการฟังของผู้เรียนในฐานะที่เป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่ง ที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สอง โดย ทามัส และ โอ้มัลเลย์ และคณะมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า "ความแตกต่างของความสามารถในการฟังของผู้เรียนแต่ละคนนั้น มีสาเหตุมาจากความสามารถใน

การใช้กลวิธีในการฟังของผู้เรียนแต่ละคน ตามสถานการณ์ในการฟัง” กลวิธีในการฟังตามแนวคิดของ ทามม์ส และ โอ้มัลเลย์ และคณะ สามารถสรุปรวมได้เป็น 3 กลวิธีที่สำคัญ คือ

1. กลวิธีด้านเมตาคอกนิชั่น (Metacognitive Strategies) ประกอบด้วยกลวิธีที่สำคัญ ดังนี้
  - 1.1 กลวิธีด้านการวางแผน (Planning) ประกอบด้วยกลวิธีที่สำคัญ 4 กลวิธี คือ
    - 1.1.1 กลวิธีในการเตรียมความพร้อมของตนเอง (Self-management) เป็นกลวิธีที่ผู้ฟังทำความเข้าใจกับสถานะที่จะทำให้ตนเองเกิดความเข้าใจในการฟัง และเตรียมความพร้อมของตนเองตามสถานะนั้น ๆ
    - 1.1.2 กลวิธีในการเตรียมการล่วงหน้า (Advance Preparation) เป็นกลวิธีที่ผู้ฟังทำความเข้าใจกับจุดประสงค์ของกิจกรรมการฟังอย่างกว้าง ๆ
    - 1.1.3 กลวิธีในการชี้นำความสนใจ (Directed Attention) เป็นกลวิธีที่ผู้ฟังได้ตัดลึนใจล่วงหน้าในการที่จะให้ความสนใจในเนื้อหาของสิ่งที่ฟังอย่างกว้าง ๆ และไม่สนใจสถานะอื่น ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการฟัง เช่น เสียงสอดแทรกหรือเสียงรบกวนต่าง ๆ
    - 1.1.4 กลวิธีในการฟังอย่างคัดสรร (Selective Attention) เป็นกลวิธีที่ผู้ฟังได้ตัดลึนใจล่วงหน้าในการที่จะเลือกมุ่งความสนใจเฉพาะเนื้อหาบางส่วนอันเป็นใจความสำคัญ หรือเฉพาะรายละเอียดของสถานการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ฟังสามารถจดจำสิ่งที่ฟังได้
  - 1.2 กลวิธีการตรวจสอบ (Monitoring) ประกอบด้วยกลวิธีที่สำคัญคือ การตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง (Self-monitoring) ซึ่งเป็นกลวิธีที่ผู้ฟังตรวจสอบความถูกต้องในการฟังของตนเอง โดยทบทวนในเรื่องของการออกเสียง (Pronunciation) ไวยากรณ์ของภาษา (Grammar) และคำศัพท์ หรือการตรวจสอบความสอดคล้องของความเข้าใจของตนเองกับสถานการณ์ในการฟัง

1.3 กลวิธีด้านการประเมิน (Evaluation)

ประกอบด้วย กลวิธีที่สำคัญ คือ กลวิธีการประเมินความเข้าใจของตนเอง (Self-evaluation) ซึ่งเป็นกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้ฟังประเมินประสิทธิภาพในการฟังของตนเอง โดยเปรียบเทียบกับความถูกต้อง และความสมบูรณ์แบบในการปฏิบัติตามกิจกรรมการฟัง

2. กลวิธีด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Strategies) ประกอบด้วยกลวิธีที่สำคัญ 11 กลวิธี คือ

2.1 กลวิธีในการจัดกลุ่ม (Grouping) เป็นกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการเรียงลำดับ (Ordering) หรือการจัดหมวดหมู่ (Classifying) ของสิ่งที่ฟัง โดยอาศัยหลักแห่งเหตุและผลโดยทั่วไป (Common Attribute) เป็นเกณฑ์

2.2 กลวิธีในการใช้เครื่องหมายแสดงออกของสิ่งที่ได้ฟัง (Auditory Representation) เป็นกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการจดจำ (Retention) เสียง (Sound) หรือเสียงที่คล้ายคลึงกัน (A Similar Sound) ของคำ วลี หรือข้อความที่ฟัง

2.3 กลวิธีในการเพิ่มเติมรายละเอียด (Elaboration) เป็นกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยง (Relating) ข้อมูลใหม่ (New Information) กับความคิดรวบยอด (Concepts) อื่น ๆ ที่ได้เก็บไว้ในส่วนของความจำ (Memory)

2.4 กลวิธีในการใช้บริบทของการฟัง (Contextualization) เป็นกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการจัดตำแหน่ง (Placing) คำ หรือวลี ที่ฟังให้อยู่ในลำดับที่ทำให้เกิดความหมายที่สมบูรณ์

2.5 กลวิธีในการใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ (Resourcing) เป็นกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ทางภาษาของภาษาเป้าหมายในการสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ฟัง

2.6 กลวิธีในการอนุมาน (Inferencing) เป็นกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลต่าง ๆ เท่าที่จะหาได้มาใช้ในการที่จะคาดเดา (Guess) ความหมายของหัวข้อที่ไม่คุ้นเคย ทำนายผล (Predict Outcomes) หรือเติมเต็มในส่วน of ข้อมูลที่ขาดหายไป (Fill in Missing Information)

2.7 กลวิธีในการถ่ายโอน (Transfer) เป็น กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ (Linguistic) ที่ได้เรียนมาแล้ว และ/หรือความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด (Conceptual Knowledge) มาใช้ในการฟังสิ่งใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

2.8 กลวิธีในการแปลความ (Translation) เป็น กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาแรกมาเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจกับภาษาที่สอง

2.9 กลวิธีในการสร้างมโนภาพ (Imagery) เป็น กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยง (Relating) ข้อมูลใหม่ที่ฟังกับความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ สิ่งที่เห็น (Visual Concepts) ซึ่งเก็บไว้ในส่วนของความจำ (Memory) โดยอาศัย ความคุ้นเคยเกี่ยวกับสถานที่ (Locations) และคำศัพท์หรือวลี (Phrase) มาช่วยในการจินตนาการ (Visualization) เกี่ยวกับสิ่งที่ฟัง

2.10 กลวิธีในการจดบันทึก (Note Taking) เป็น กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการจดบันทึกแนวคิดหลัก (The Main Idea) ใจความสำคัญ (Important Points) โครงร่าง (Outline) หรือใจความสรุป (Summary) ของสิ่งที่ฟัง

2.11 กลวิธีในการทวนความ (Repetition) เป็น กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบในด้านรูปแบบของภาษา (A Language Model) ที่ฟัง ซึ่ง อาจจะเป็นได้ทั้งการออกเสียงตาม หรือการทวนความในใจ

3. กลวิธีด้านจิตนิสัยทางสังคม (Socio-affective Strategies) ประกอบด้วยกลวิธีที่สำคัญ 2 กลวิธี คือ

3.1 กลวิธีในการร่วมมือกับผู้อื่น (Cooperation) หมายถึง การที่ผู้ฟังร่วมทำกิจกรรมการฟังกับเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อที่จะได้รับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และเป็นประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูล (Pool Information)

3.2 กลวิธีในการซักถามเพื่อความกระจ่างชัดของข้อมูล (Question for Clarification) หมายถึง กลวิธีที่ผู้ฟังขอร้องให้ผู้พูด พูดข้อความนั้น ๆ ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง (Repetition) กลวิธีในการขอให้ผู้พูดใช้สำนวนใหม่ หรือค้นหาคำอื่นแทน

สำนวน หรือคำศัพท์เดิม (Paraphrasing) กลวิธีในการขอให้ผู้พูดให้คำอธิบายเพิ่มเติม (Explanation) หรือกลวิธีในการขอให้ผู้พูดยกตัวอย่างประกอบ (Examples)

เอล เจย์ ซามูเอลส์ (S. Jay Samuels, 1987: 303)

ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลวิธีด้านเมตาคอกนิชัน (Metacognitive Strategies) ที่มีต่อความสามารถในการฟัง เพิ่มเติมจากทามัส และโอมัลเลย์ และคณะ สรุปได้ว่า กลวิธีดังกล่าวนี้ เป็นกลวิธีที่ทั้งผู้พูด (A Speaker) และผู้ฟัง (A Listener) ใช้ในขณะที่สื่อสาร โดยผู้พูดจะใช้กลวิธีนี้เพื่อที่จะสื่อความรู้สึกนึกคิด หรือข่าวสารของตนถึงผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะที่เดียวกันผู้ฟังก็จะใช้กลวิธีนี้เพื่อให้เข้าใจข่าวสาร หรือข้อมูลที่ผู้พูดต้องการสื่อ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ใช้กลวิธีนี้เป็นผู้ฟัง ผู้ฟังก็พยายามหาคำตอบให้กับตนเองในเรื่องจุดประสงค์ของการฟัง ความสำคัญของสิ่งที่ฟัง ประเด็นสำคัญ และรายละเอียดของสิ่งที่ฟัง และเมื่อผู้พูดขาดความชัดเจนในประเด็นใด ผู้ฟังก็จะหาวิธีในการถามผู้พูดเพื่อความชัดเจนของข้อมูล เป็นต้น

จากผลการวิจัยของ อาร์ การ์เนอร์ (R. Garner, 1983 อ้างถึงใน S. Jay Samuels, 1987: 304) และบี เทย์เลอร์ และเอล เจย์ ซามูเอลส์ (B. Taylor and S. J. Samuels, 1983: 517-528) ซึ่งศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ของผู้เรียนในด้านการใช้กลวิธีด้านเมตาคอกนิชัน (Metacognitive Strategies) และความตระหนักรู้ (Awareness) ของผู้เรียนในด้านโครงสร้างของข้อความ (Discourse structure) ระหว่างผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังสูงและต่ำ พบว่า ผู้ที่มีความสามารถในการฟังสูง มีความสามารถในการใช้กลวิธีดังกล่าวนี้ และมีความสามารถในการตระหนักรู้ในด้านโครงสร้างของข้อความสูงกว่าผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังต่ำอย่างมีนัยสำคัญ

จากแนวคิดและงานวิจัยที่น่าเสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการใช้กลวิธีในการฟัง อันประกอบด้วยกลวิธีที่สำคัญ ได้แก่ กลวิธีด้านเมตาคอกนิชัน (Metacognitive Strategies) กลวิธีด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Strategies) และกลวิธีด้านจิตพิสัยทางสังคม (Socio-affective Strategies) เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาสอง

3.1.4 ตัวแปรในด้านจิตวิทยา

เจ บี แครร์รอล (J.B. Carroll, 1977: 496-512) ได้ระบุถึงตัวแปรด้านจิตนิสัย (Affective Factors) ว่ามีความสำคัญต่อความสามารถในการฟังภาษาแรกและภาษาที่สอง และได้ให้คำอธิบายไว้พอสรุปได้ว่า ตัวแปรด้านจิตนิสัย เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับปริมาณของแรงจูงใจ (Degree of Motivation) ที่จะทำความเข้าใจและเรียนรู้ข่าวสารหรือข้อมูลของสิ่งที่ฟัง และปริมาณของแรงจูงใจจะเป็นตัวกำหนดความสนใจในเรื่องที่อภิปราย (The Interest in Topic of Discussion) อันเป็นตัวแปรที่สำคัญอีกตัวหนึ่ง

เอส เจย์ ซามูเอลส์ (S. Jay Samuels, 1987: 305) มีความเห็นตรงกับแครร์รอลว่า แรงจูงใจเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง และซามูเอลส์ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาท และความสำคัญของแรงจูงใจ สรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ (Learning) และความสามารถที่จะเข้าใจ (Comprehension) โดยมีบทบาทและหน้าที่ (Functions) ที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก แรงจูงใจทำหน้าที่เป็นแหล่งสร้างพลังงานสำหรับการมุ่งความสนใจ (Attention) ไปเฉพาะสิ่งที่ฟังเมื่อผู้ฟังกำลังเรียนรู้สิ่งที่ยาก และไม่คุ้นเคย และประการที่สอง แรงจูงใจทำหน้าที่ช่วยให้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล (The Information Processing) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนได้ เพราะเมื่อขาดแรงจูงใจ ผู้เรียนก็จะเกิดความท้อแท้ และเบื่อหน่ายเมื่อประสบกับปัญหาหรือกิจกรรมในระดับที่ยาก

โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 35) นำเสนอตัวแปรในด้านจิตวิทยา ซึ่งได้จากการรวบรวมแนวคิด และทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาต่างประเทศว่าประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

1. ทิศนคติของผู้ฟังที่มีต่อตัวผู้พูด (Attitude of the Listener to the Speaker)

2. ทศนคติของผู้ฟังที่มีต่อสิ่งที่ฟัง (Attitude of the Listener to the Message)
3. ความตั้งใจและความมีสมาธิในการฟัง (Listener's Powers of Attention and Concentration)

นอกจากแนวคิดต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านจิตวิทยาที่น่าสนใจ ดังนี้

โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 34-38) และ คุง-วัน ชา (Kyung-Whan cha, 1988: 3290) ศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง ตามการรับรู้ของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังตามการรับรู้ของผู้เรียน คือ แรงจูงใจในการเรียน

โจน เฟอร์ล โรเซน (Joan Pearl Rosen, 1979: 1320-A) และ ฮอนดา มาซาฟุมิ (Honda Masafumi, 1988: 998-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อภาษาเป้าหมาย และชนชาติเจ้าของภาษา และความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ พบว่า ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อภาษาเป้าหมาย และชนชาติเจ้าของภาษา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟังของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง ในด้านตัวผู้ฟัง นอกจากจะประกอบไปด้วยตัวแปรในด้านความรู้ และความเข้าใจในด้านภาษาศาสตร์ ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง ความสามารถในการใช้กลวิธีในการฟัง และตัวแปรในด้านจิตวิทยา ดังที่นำเสนอมาแล้วนั้น ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าจะได้รับการกล่าวถึงจากนักศึกษาน้อยกว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงในรายละเอียดไปแล้วข้างต้นก็ตาม แต่ตัวแปรเหล่านี้ก็เป็นตัวแปรที่นักศึกษาระบุว่า เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สองเช่นเดียวกัน ดังจะได้นำเสนอแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟัง โดยสรุปดังต่อไปนี้

เจมส์ เคนเนธ และลอยด์ มุลเลน (James Kenneth and Lloyd Mullen, 1973: 15-12) ให้ความสำคัญกับตัวแปรในด้านความรู้ของผู้ฟังเกี่ยวกับ วัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาที่มีต่อความสามารถในการฟัง ซึ่งเคนเนธ และมุลเลน ต่างก็มีความเห็นว่า ความรู้และความเข้าใจของผู้ฟังในด้านวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของ ภาษาเป็นพื้นฐานสำคัญซึ่งจะนำไปสู่การใช้ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง (Factual Knowledge) และความรู้เกี่ยวกับบริบทของภาษา (Contextual Knowledge) ของผู้ฟังในลำดับต่อไป ทั้งนี้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่ฟังได้เป็นอย่างดี

เอล เจย์ ซามูเอลส์ (S. Jay Samuels, 1987: 298-299) มีความเห็นว่า ความรู้ และความเข้าใจของผู้ฟังเกี่ยวกับทำเนียบภาษา (Speech Registers) โดยเฉพาะในด้าน วจนลีลา (Styles of Speech) ความรู้และความเข้าใจของผู้ฟังเกี่ยวกับภาษาถิ่น (Dialect) ของภาษาเป้าหมาย และความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาท่าทาง (Kinesics) ของชนชาติเจ้าของภาษาเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง นอกจากนี้ โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 35) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง อันเป็นตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง โดยสรุปได้ว่า สุขภาพทาง ร่างกาย (Physical Health) และการใช้เวลาในการฝึกฝนทักษะการฟัง เป็นตัวแปรที่ ควรให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สองเช่นเดียวกับตัวแปรตัวอื่น ๆ และ เจ ดี บราวน์ และแอนน์ ฮิลเปอร์ที (J. D. Brown and Ann Hilperty, 1986: 59-67) ให้ข้อสรุปจากการวิจัยว่า ความรู้และความ เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบย่อของภาษา (Reduced Forms) เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความ สามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

จากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง อันเป็น ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง อาจสรุปได้ว่า ตัวแปรในด้านตัวผู้ฟัง ประกอบด้วย ตัวแปรต่าง ๆ มากมาย ตัวแปรที่นักการศึกษาให้ความสำคัญ และนำเสนอแนวคิดที่สอดคล้องกัน ว่าเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง ได้แก่ ความรู้และความเข้าใจของผู้ฟังในด้าน ภาษาศาสตร์ ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง ความสามารถในการใช้กลวิธีในการฟัง และตัวแปรในด้านจิตวิทยา นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น ความรู้

เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติเจ้าของภาษา ความรู้และความเข้าใจของผู้ฟังเกี่ยวกับทำเนียบภาษา (Speech Registers) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาถิ่น (Dialect) ของภาษาเป้าหมาย ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษากายท่าทาง (Kinesics) ของชาติเจ้าของภาษา ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบย่อของภาษา (Reduced Forms) สุขภาพทางร่างกาย (Physical Health) และการใช้เวลาในการฝึกฝนทักษะการฟัง

3.2 ตัวแปรในด้านตัวผู้พูด

ในการฟังหรือการสนทนาในเรื่องใด ๆ ในแต่ละครั้ง ผู้พูดจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง เนื่องจากผู้พูดเป็นผู้กำหนดเรื่อง เสียง คำศัพท์ โครงสร้างของภาษา อัตราความเร็วของการพูด เนื้อหา การเรียบเรียงคำพูด และอื่น ๆ ดังนั้น ในการฟังแต่ละครั้ง อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในการฟังได้มาก หรือน้อยแตกต่างกัน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูด จึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจอย่างยิ่ง และจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูดที่น่าสนใจไว้มากมาย ดังนี้

แดเนียล เอ็น มิลท์ส และรูธ เอ บอร์คเกอร์ (Daniel N. Meltz and Ruth A. Borker, 1982: 197-215) มีแนวความคิดที่ตรงกับ อีเลียท แอล จู๊ด (Elliot L. Judd, 1983: 234-241) ว่าตัวแปรในด้านเพศของผู้พูด เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ และภาษาที่สอง แนวความคิดของ มอลท์ซ และบอร์คเกอร์ และ จู๊ด ต่างก็มีพื้นฐานมาจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะภาษาพูดของเพศหญิง/เพศชาย โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่สำคัญ คือ เพื่อศึกษาภาษาที่ใช้เฉพาะกับเพศหญิงและเพศชาย และเพื่อศึกษาความเหมือนหรือความแตกต่างในการใช้ภาษาในการพูดระหว่างเพศหญิง และเพศชาย ซึ่งจากการรวบรวมผลการวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ว่า เพศชาย และเพศหญิง มีความแตกต่างกันในด้านภาษาที่ใช้เฉพาะกลุ่ม และลักษณะของการใช้ภาษาในการพูด มอลท์ซ และบอร์คเกอร์ และจู๊ด เห็นว่าความแตกต่างของภาษาพูดของเพศชาย และเพศหญิง เป็นสิ่งที่มีผลต่อการใช้คำศัพท์ในการพูด การกำหนดหัวข้อหรือเรื่องที่สนทนา การใช้ท่าทางประกอบการพูด และการแสดงปฏิสัมพันธ์กับคู่สนทนา ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้ฟังในการฟังผู้พูดแต่ละเพศ

แบคกี เกอแลช สโนว์ และ ไคล์ เพอร์กินส์ (Bucky Gerlach Snow and Kyle Perkins, 1979: 51-63) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูดที่มีผลต่อความสามารถในการฟังว่า ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญคือ

1. อัตราความเร็วของการพูด (Rate of Speech) อัตราความเร็วหรือช้าของการพูด จะขึ้นอยู่กับจำนวนหรือปริมาณของช่วงการหยุด (Pauses) ของผู้พูด อัตราความเร็วของการพูดที่เร็วเกินไปคือ มากกว่า 220 คำ/นาที (wpm) หรือช้ามากเกินไปคือ ต่ำกว่า 130 คำ/นาที (wpm) จะเป็นช่วงอัตราความเร็วของการพูดที่เป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการฟังของผู้ฟังที่เรียนภาษาต่างประเทศ ส่วนอัตราความเร็วของการพูดในระดับปกติ หรือระดับปานกลาง อันเป็นความเร็วในระดับที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในการฟังนั้น อยู่ในช่วงประมาณ 160-130 คำ/นาที (wpm)
2. การออกเสียงเน้นหนักในคำ และการลงจังหวะวรรคตอน (Rhythm and Stress) เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีการเน้นหนักคำหรือพยางค์บางตัว (A Stress-timed Language) ไม่เท่ากัน โดยในการเปล่งเสียงแต่ละครั้ง พยางค์ที่สำคัญก็ จะได้รับการเน้นหนัก ส่วนพยางค์อื่นที่เหลือไม่ว่าจะมีจำนวนก็พยางค์ก็ตาม ก็จะปรับเป็นการลงจังหวะวรรคตอน (Rhythm) ไปโดยอัตโนมัติ การเน้นหนักในคำหรือพยางค์ของภาษาอังกฤษ จะเกิดขึ้นทุก ๆ 0.6 วินาทีของการพูด นั้นหมายความว่าประโยคทุกประโยคจะใช้เวลาในการพูดเท่า ๆ กัน ไม่ว่าแต่ละประโยคนั้นจะประกอบด้วยจำนวนคำหรือพยางค์ที่มากน้อยแตกต่างกันเพียงใดก็ตาม ดังนั้น ผู้ฟังที่จะสามารถเข้าใจสิ่งที่ฟังได้ ต้องมีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับการออกเสียงเน้นหนักในคำ และการลงจังหวะวรรคตอนในการพูดของผู้พูดเป็นอย่างดี
3. ช่วงการหยุด และข้อผิดพลาดในการพูด (Pausing and Speech Errors) ช่วงการหยุด (Pauses) การแสดงความลังเลใจ (Hesitations) การเริ่มต้นพูดที่ผิด (False Starts) และการแก้ไขคำพูดเดิม (Corrections) เป็นองค์ประกอบสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาพูด เพราะในการพูดแต่ละครั้งผู้พูดจะใช้เวลาไปกับการพูดในลักษณะต่าง ๆ นี้ ประมาณ 30%-50% ช่วงเวลาที่เหลือของการพูดเป็นเวลาที่ใช้ในการเรียบเรียงความคิด ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวของภาษาพูด อาจทำให้ผู้ฟังไม่สามารถแยกคำพูดที่สำคัญออกจากคำพูดที่เป็นส่วนประกอบหรือรายละเอียดได้

4. ระดับความสมบูรณ์ของการให้ข้อมูลของผู้พูด (The Range of Completeness which a Speaker Treats his Material) การให้ข้อมูลของผู้พูดจะเกิดความสมบูรณ์ได้นั้น จะต้องประกอบไปด้วยการเรียบเรียงที่ดี มีการให้ข้อมูลอื่นเสริม หรือเพิ่มเติม หรือมีการยกตัวอย่างประกอบ ซึ่งผู้พูดแต่ละคนอาจมีความสามารถในการที่จะเรียบเรียงคำพูดของตนเอง ให้ข้อมูลอื่นเสริมความสิ่งที่พูดไปแล้ว หรือยกตัวอย่างประกอบสิ่งที่กำลังพูดกันอยู่นั้นมากน้อยต่างกัน ดังนั้น ความสมบูรณ์ของการให้ข้อมูลของผู้พูด จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่มีต่อความสามารถในการฟัง

แจ๊ค ซี ริชาร์ด (Jack C. Richards, 1987: 164-166) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง อันเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้พูดไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ สโนว์ และ เพอร์กินส์ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ริชาร์ดได้เพิ่มเติมตัวแปรที่น่าสนใจอื่น ๆ นอกจากที่ สโนว์ และ เพอร์กินส์ ได้กล่าวถึง ซึ่งได้แก่ ตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การใช้เครื่องสัมพันธ์ความของผู้พูด (Cohesive Devices) ภาษาพูดอาจมีส่วนคล้ายกับภาษาเขียนในจุดที่มีการใช้เครื่องสัมพันธ์ความระหว่างข้อความหรือประโยค อย่างไรก็ตามลักษณะการใช้เครื่องสัมพันธ์ความของภาษาพูดก็มีส่วนที่แตกต่างจากการใช้เครื่องสัมพันธ์ความในภาษาเขียน เช่น การใช้ 'this,' 'these' และ 'you' ในบางครั้งคำเหล่านี้อาจจะไม่มีการระบุชัดในภาษาพูด เช่น ในประโยค

Well you know, there was this guy, and there we were talking about, you know, girls, and all that sort of thing... and here's what he says...

การใช้เครื่องสัมพันธ์ความในลักษณะดังที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นในการพูด เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้ฟัง เพราะลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ผู้ฟังเกิดความไม่แน่ใจ และสับสนจนไม่สามารถเข้าใจได้ว่าผู้พูดหมายถึงใครหรือสิ่งใด

2. เนื้อหาสาระของการพูด (Information Content) ในการพูดที่เป็นลักษณะของการสนทนา ผู้พูดอาจไม่สามารถพูดทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการพูดได้หมดในครั้งเดียวดังเช่นการเขียน ดังนั้น ผู้พูดจึงพยายามเติมข้อมูลเข้าไปในการพูดทีละเล็กทีละน้อย บางครั้งก็อาจมีการพูดซ้ำในสิ่งที่เคยพูดมาแล้ว และบางครั้งก็มีการเปลี่ยนหัวข้อสนทนาไปสู่เรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในขณะนั้น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ฟังจะสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาสาระที่ผู้พูดต้องการสื่ออย่างแท้จริงได้นั้น ผู้ฟังต้องพยายามสังเกตตัวแนะ (Cues) และบริบท (Context) ประกอบด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง การสนทนาเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปของการแสดงออกกัมปกริยาท่าทางประกอบการพูด (Gestures) การเคลื่อนไหว (Movement) การจ้องมอง (Gaze) และการแสดงออกลักษณะอื่น ๆ ทั้งผู้พูดและผู้ฟังต่างก็ส่งสัญญาณทางภาษาทั้งในรูปแบบที่เป็นการพูด (Verbal Signals) และในรูปแบบที่ไม่ใช่การพูด (Non-verbal Signals) ซึ่งอาจเป็นการแสดงสีหน้าหรือท่าทางเพื่อแสดงถึงเจตนา (Attention) ความสนใจ (Interest) ความเข้าใจ (Understanding) หรือความไม่เข้าใจ ดังนั้นลักษณะของปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟังจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟัง

โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 13) ได้สรุปถึงตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังอันเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูด จากแนวคิดและผลการวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถทางภาษาของผู้พูด (Language Ability) จากข้อสรุปจากงานวิจัยที่ บอยล์ รวบรวมมาพบว่า ผู้พูดที่เป็นชนชาติเจ้าของภาษามีความสามารถในการพูดภาษานั้น ๆ สูงกว่าผู้พูดที่ไม่ใช่ชนชาติเจ้าของภาษา และชนชาติเจ้าของภาษาที่มีระดับการศึกษาสูงมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีกว่าผู้พูดที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ดังนั้น การฟังผู้พูดที่มีความสามารถทางภาษาที่แตกต่างกัน ก็อาจมีผลทำให้ความเข้าใจในการฟังผู้พูดแต่ละคนแตกต่างกัน

2. คุณภาพของการใช้สัญญาณทางการพูด (The Quality of the Speech Signal) การใช้สัญญาณทางการพูด เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการพูด และสิ่งซึ่งเป็นสัญญาณทางการพูด ได้แก่ สำเนียงการพูด (Accent) ความเร็วของการพูด (Speed) และการออกเสียงต่าง ๆ ในภาษา (Pronunciation) เป็นต้น ความสามารถในการใช้สัญญาณทางการพูดของผู้พูดแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในการฟังของผู้ฟัง แตกต่างกันอย่าง

3. บุคลิกลักษณะของผู้พูด (Personality of the Speakers) ผู้พูดที่มีการแสดงออกกับกริยาท่าทาง การใช้สายตา ที่สอดคล้องกับสิ่งที่พูด จะเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ฟังได้ดี

แนวคิดของ บอยล์ ดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เค วัตสัน และแอล สเมลท์เซอร์ (K. Watson & L. Smeltzer, 1984: 82-87) ซึ่งกล่าวถึง ตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ ว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูดนั้น มีตัวแปรที่สำคัญคือ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกริยาท่าทางของผู้พูด (Mannerism of the Speakers) ผู้พูดที่มีความผิดปกติในด้านบุคลิกภาพ เช่น พูดติดอ่าง หรือพูด เอ้อ-อ้า ผู้พูดที่มีความประหม่า และตื่นเต้น หรือผู้พูดที่มีการใช้สัญญาณด้วยกริยาท่าทางที่ไม่สามารถสื่อความหมาย ให้เป็นที่เข้าใจได้ (Incomprehensible Gestures) เป็นสิ่งที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้ฟังเป็นอย่างมาก

โรซาลินด์ ฮอโรวิทซ์ และ เอส เจย์ ซามูเอลส์ (Rosalind Horowitz and S. Jay Samuels, 1987: 295-308) กล่าวถึงตัวแปรในด้านที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูดว่าประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 2 ตัวแปรด้วยกันคือ

1. ตัวแปรในด้านความตระหนักของผู้พูดเกี่ยวกับความต้องการของตัวผู้ฟัง (Speaker Awareness of Audience Needs) ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความตระหนักในด้านระดับความรู้เดิมของผู้ฟัง (The Level of Background Knowledge of the Listener) เป็นความตระหนักของผู้พูดในลักษณะของการพิจารณาว่าสิ่งที่ผู้พูดพูดนั้นตรงกับความรู้เดิมของผู้ฟังหรือไม่ ผู้พูดได้พยายามยกตัวอย่างประกอบเรื่องที่พูดหรือไม่ และเป็นการพูดที่มีเนื้อหายาวเกินไปหรือไม่

1.2 ความตระหนักในด้านความดังของเสียงพูด (The Loudness of Voice) เป็นความตระหนักของผู้พูดในลักษณะของการพิจารณาถึงความเหมาะสมในเรื่องของการเว้นระยะห่างระหว่างตัวผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งควรเป็นระยะที่ผู้ฟังสามารถที่จะได้ยินสิ่งที่พูดได้อย่างชัดเจนหรือไม่

1.3 ความตระหนักในด้านความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ (The Vocabulary Appropriateness) เป็นความตระหนักของผู้พูด ในลักษณะของการพิจารณาถึงระดับสติปัญญา และระดับการศึกษาของผู้ฟัง เพื่อที่จะได้ทราบว่าควรจะใช้ศัพท์ หรือสำนวน ในลักษณะใดกับผู้ฟัง

1.4 ความตระหนักในด้านโครงสร้างของประโยค (The Sentence Structure) เป็นความตระหนักของผู้พูด ในลักษณะของการพิจารณาเกี่ยวกับความซับซ้อนของประโยคที่พูดกับความเร็วของการนำเสนอข้อมูล คือ ถ้าประโยคที่พูดมีความซับซ้อนมาก ความเร็วของการพูดควรอยู่ในระดับต่ำ และในทางตรงกันข้ามถ้าประโยคที่พูดไม่มีความซับซ้อน ก็สามารถเพิ่มอัตราเร็วของการพูดให้เร็วขึ้นได้

2. ตัวแปรในด้านความชัดเจน และความมีประสิทธิภาพในการพูด (Clarity and Speaker Effectiveness) ความชัดเจนในการพูด และความมีประสิทธิภาพในการพูดของผู้พูดนั้น ต้องพิจารณาในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 การใช้การอ้างอิงความ (Anaphoric Terms) และความชัดเจนของการใช้คำอ้างอิง

2.2 การเปลี่ยนหัวข้อในการสนทนา (Topic Shift) ผู้พูดได้แสดงสัญญาณใด ๆ แก่ผู้ฟัง ก่อนที่จะเปลี่ยนเรื่องที่จะสนทนาหรือไม่

2.3 วัตถุประสงค์ของการนำเสนอ (The Goals and Objectives of Presentation)

2.4 การสรุป และทบทวนเนื้อหาของการพูด

2.5 การเน้นเสียง (Stress) และการเว้นช่วงการหยุด (Pauses) ในการพูด

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูด ที่มีผลต่อความสามารถในการฟังที่สำคัญอีกตัวหนึ่ง ตามแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน คือ สำเนียงการพูด (Accent) ของผู้พูด นักการศึกษา ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านสำเนียงการพูดของผู้พูดไว้ ได้แก่ นักการศึกษาท่านต่อไปนี้

พาเมลา อีคอง (Pamela Ekong, 1982: 87-92) มีความเห็นว่า "สำเนียงการพูด (Accent) ของผู้พูดเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญยิ่งต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศ" และจากการรวบรวมแนวคิด และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีคองได้แบ่งประเภทของสำเนียงการพูดของผู้พูดออกเป็น 2 ประเภทคือ สำเนียงการพูดของชนชาติเจ้าของภาษา (Native-Speakers Accent) และสำเนียงการพูดของชนชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (Non-Native Speakers Accent) ซึ่งตามแนวความคิดของอีคองเอง เห็นว่าสำเนียงการพูดของชนชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา โดยเฉพาะสำเนียงของผู้พูดที่เป็นชนชาติเดียวกันกับผู้เรียน มีผลในทางบวกต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศของผู้เรียนมากกว่าสำเนียงการพูดของผู้พูดที่เป็นชนชาติเจ้าของภาษา งานวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดของอีคอง ได้แก่ งานวิจัยของ เจมส์ เคนเนธ และลอร์ด มุลเลน (James Kenneth and Loloyd Mullen, 1973: 15-22) ซึ่งพบว่าการสอนทักษะการฟังโดยมีการขยายประสบการณ์ในการฟังสำเนียงการพูดของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษหลาย ๆ ชนชาติให้กับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของ จอร์จ เค วิลคอกซ์ (George K. Wilcox, 1978: 118-127) ซึ่งพบว่าผู้พูดที่ไม่ใช่ชนชาติเจ้าของภาษา ซึ่งพูดด้วยสำเนียงการพูดแบบต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษ (Varieties of English) มีผลต่อความเข้าใจในการฟังสูงกว่าผู้พูดที่เป็นชนชาติเจ้าของภาษา ซึ่งพูดด้วยสำเนียงการพูดภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน (Standard English)

แฟน ยากัง (Fan Yagang, 1993: 16-19) ได้กล่าวถึงความสำคัญของตัวแปรด้านสำเนียงของผู้พูดที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังไว้ เช่นเดียวกับ อีคอง โดยยากัง ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรดังกล่าวนี้ พอสรุปได้ว่า ความคุ้นเคยของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ที่มีต่อสำเนียงการพูดเฉพาะสำเนียงการพูดของครู

ผู้สอนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษแบบบริติช (British English) หรือภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English) เป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียน เพราะในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนอาจจะต้องฟังสำเนียงการพูดภาษาอังกฤษของชาติอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งแต่ละชาติก็มีสำเนียงการพูดภาษาอังกฤษแตกต่างกันออกไป ดังนั้น สำเนียงการพูดของผู้พูด จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ

ไมเคิล รอสท์ (Michael Rost, 1990: 171) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูด เพิ่มเติมจากแนวคิดต่าง ๆ ที่นำเสนอข้างต้นว่า จำนวนของผู้พูด ที่จะต้องฟังในเวลาเดียวกัน (The Number of speakers to listen to) เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรในด้านตัวผู้พูด ที่นำเสนอข้างต้นนั้น มีงานวิจัยที่สนับสนุนและยืนยันถึงความสำคัญของตัวแปรตามแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าว ที่น่าสนใจดังนี้

ยอร์จ เค วิลคอกซ์ (George K. Wilcox, 1978: 118-265) เปรียบเทียบประสิทธิผลของสำเนียงการพูดแบบต่าง ๆ ของผู้พูด ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่า สำเนียงการพูดที่แตกต่างกันของผู้พูดมีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อาร์เจ ไรดิง และ ดี เจ ที วินเซนต์ (R.J. Riding and D.J.T. Vincent, 1980: 259-266) ศึกษาผลของตัวแปรในด้านที่เกี่ยวกับอัตราความเร็วของการพูด และการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องที่ให้ฟัง ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่า อัตราความเร็วของการพูด และการเรียบเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องที่ให้ฟัง มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อาร์เธอร์ กิซาย ทาร์ (Arthur-Geezai, Tarr, 1987: 2265) เปรียบเทียบผลของตัวแปรในด้านชาติที่แตกต่างกันของผู้พูด ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังและทัศนคติของผู้เรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศ พบว่า ชาติที่แตกต่างกันของผู้พูด มีผลต่อความเข้าใจในการฟังและทัศนคติของผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อีลีน เค. โบล (Eileen K. Blau, 1990: 764-752) เปรียบเทียบผลของตัวแปรในด้านอัตราความเร็วของการพูด และช่วงของการหยุด ที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังสูงและต่ำ พบว่า อัตราความเร็วของการพูด และช่วงของการหยุด มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่มีความสามารถในการฟังสูงและต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ ที่นำเสนอมาข้างต้นนั้น จะเห็นว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังอันเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้พูดนั้น มีจำนวนตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย ได้แก่ ชาติของผู้พูด เพศของผู้พูด การใช้คำศัพท์ และสำนวนของผู้พูด ความซับซ้อนของประโยค การใช้คำอ้างอิง การใช้คำเชื่อมต่าง ๆ การเรียงลำดับเนื้อหาในการพูด ความชัดเจนและความมีประสิทธิภาพในการพูด สำเนียงภาษาของผู้พูด ความดังของเสียงพูด อัตราความเร็วในการพูด การใช้ท่วงทำนองเสียง การลงจังหวะวรรคตอนในการพูด ช่วงจังหวะในการหยุด บุคลิกลักษณะ กริยาท่าทางและการใช้สายตาประกอบการพูดของผู้พูด และจำนวนของผู้พูดที่จะต้องฟังในเวลาเดียวกัน

3.3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการฟัง

สภาพแวดล้อมในการฟัง ซึ่งหมายถึง สภาพโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการฟังภาษาทั้งในและนอกชั้นเรียน เป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สอง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการฟังนั้น ได้มีผู้นำเสนอไว้มากมาย ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการฟังนั้น ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ตัวแปรในด้านบทเรียน กิจกรรมเกี่ยวกับการฟัง การใช้สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียน การสนับสนุนจากบิดามารดา และบริษัทในการฟัง ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวจะได้นำเสนอในรายละเอียดตามแนวคิดของนักการศึกษา ดังนี้

3.3.1 ตัวแปรในด้านบทเรียน

โจเซฟ เบรนเดน แครร์รอลล์ (Joseph Brenden Carroll, 1977: 496-512) ได้กล่าวถึงตัวแปรภายนอก (External Factors) อันเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนภาษาที่สอง ตัวแปรดังกล่าวนี้เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนในชั้นเรียนการฟัง ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ คือ อัตราความเร็วของการนำเสนอบทเรียน (The Rate of which Material is Presented) และระดับความยากของเนื้อหาและการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้รับ (The Conceptual Difficulty and Organization of the Information Presented) ซึ่ง แครร์รอลล์ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า อัตราความเร็วของการนำเสนอเนื้อหา ระดับความยากของเนื้อหา และการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้รับ มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ หากสิ่งที่ฟังมีความยากที่เหมาะสมกับความรู้ของผู้ฟัง หรือเป็นเรื่องที่ผู้ฟังมีความคุ้นเคย และมีการเรียบเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบ อัตราความเร็วของการนำเสนอเนื้อหาจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการฟัง แต่หากเป็นไปได้ในทางตรงข้าม คือ สิ่งที่ฟังมีความยากเกินกว่าระดับความรู้ของผู้เรียน หรือเป็นเรื่องที่ผู้ฟังไม่มีความคุ้นเคย และขาดการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ อัตราความเร็วของการนำเสนอเนื้อหาจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียน

จอห์น ฮิกกินส์ (John Higgins, 1982: 242-248) ได้ให้ความสำคัญกับตัวแปรในด้านบทเรียนที่ใช้ในชั้นเรียน เช่นเดียวกับ แครร์รอลล์ แต่ ฮิกกินส์ จะเน้นในเรื่องของความสมจริง (Authenticity) ของบทเรียน ซึ่งตามแนวคิดของฮิกกินส์ นั้นเห็นว่า บทเรียนที่ใช้ในชั้นเรียนการฟังจะเป็นบทเรียนในรูปแบบใดก็ได้ แต่บทเรียนนั้นจะต้องมีความสมจริงไม่ว่าจะเป็นภาษาที่ใช้ อัตราความเร็วของการพูด (Rate of Speech) หรือเสียงรบกวน (Noisy) ความสมจริงของภาษา อัตราความเร็วของการพูด และเสียงรบกวนตามแนวคิดของฮิกกินส์ นั้น หมายถึง ภาษาที่ใช้ในบทเรียนชนิดนั้น ๆ เป็นภาษาที่ชนชาติเจ้าของภาษา หรือชนชาติที่พูดภาษาเป้าหมายใช้จริงในชีวิตประจำวัน มีการพูดโดยอัตราความเร็วปกติของการพูดของชนชาติเจ้าของภาษา และมีเสียงประกอบในเทปเหมาะสมตามบริบท เช่น เสียงพิมพ์ดีด เสียงรถวิ่งบนถนน หรือเสียงพูดคุยกันของกลุ่มคนในชุมชน เป็นต้น

ฮิกกินส์ เชื่อว่าการจัดสภาพแวดล้อมในการฟัง โดยการใช้บทเรียนที่มีความสมจริง ตามลักษณะดังกล่าวจะสามารถพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ จนสามารถฟังภาษาต่างประเทศได้อย่างเข้าใจไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกชั้นเรียน

แนวคิดของแคร์รอลล์ และฮิกกินส์ ดังกล่าวข้างต้น ได้รับการสนับสนุนจาก โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 13) ซึ่งได้รวบรวมแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแปรในด้านบทเรียนที่ใช้ในการสอนฟังในชั้นเรียนภาษาที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ และได้ข้อสรุปว่าตัวแปรในด้านบทเรียนที่ใช้ในการสอนฟังในชั้นเรียนภาษา ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 5 ตัวแปรด้วยกัน คือ

1. ระดับความยากง่ายของบทเรียน (Grading of Materials) การเลือกบทเรียนที่มีระดับความยากง่าย ที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน และเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน จะสามารถพัฒนาความสามารถในการฟังของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ และในทางตรงข้ามบทเรียนที่มีความยากเกินระดับความรู้ของผู้เรียน นอกจากจะมีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียน ยังอาจทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติในทางลบต่อการเรียนภาษาต่างประเทศได้ และในขณะเดียวกันบทเรียนที่มีความง่ายจนเกินไป ก็จะไม่เป็นการท้าทายให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมในการฟัง

2. ระดับความเร็วของการพูด (Speed) การนำเสนอบทเรียนที่มีการลดอัตราความเร็วของการพูดให้ต่ำกว่าที่เป็นจริง จะทำให้การลงเสียงเน้นหนัก (Stress) การลงจังหวะวรรคตอน (Rythem) และการแบ่งส่วนของประโยคที่พูด เกิดการผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง และในขณะเดียวกันการบังคับให้ผู้เรียนในระดับเริ่มเรียนฟังเสียงพูดของชนชาติเจ้าของภาษาด้วยอัตราความเร็วปกติ ก็อาจเกิดผลเสียต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนเช่นเดียวกัน ดังนั้น การนำเสนอบทเรียนที่เหมาะสมคือ การให้ผู้เรียนได้ฟังการพูดที่มีอัตราความเร็วปกติ และอัตราความเร็วที่ต่ำกว่าปกติ ทั้ง 2 แบบ โดยในการฟังแต่ละแบบ ควรมีการตั้งจุดประสงค์ในการฟังแตกต่างกันออกไป เช่น การฟังบทเรียนที่มีอัตราความเร็วในการพูดปกติ ควรตั้งจุดประสงค์ในการฟังเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฟัง เพื่อจับใจความสำคัญเท่านั้น ในขณะที่การฟังบทเรียนที่มีอัตราความเร็วในการพูดที่ต่ำกว่าปกติ ควร

ตั้งจุดประสงค์ในการฟัง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฟังเกี่ยวกับรายละเอียด หรือฝึกฟังเพื่อแยกแยะเสียงและคำศัพท์ต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น การนำเสนอบทเรียนด้วยอัตราความเร็วที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการฟัง ก็อาจมีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ ของผู้เรียนได้

3. ความหลากหลายในด้านสำเนียงของผู้พูด และทำเนียบภาษา (Different Accents and Registers) ที่ปรากฏในบทเรียนในชั้นเรียนภาษา สำเนียงของผู้พูด และทำเนียบภาษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อบทเรียนในชั้นเรียนภาษา เนื่องจากภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ นอกจากจะเป็นภาษาที่มีรูปแบบการใช้มากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการไม่ว่าจะเป็นผู้พูด ผู้ฟัง สถานที่ เวลา และการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามทำเนียบภาษา (Registers) แล้ว ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่มีความหลากหลายในด้านสำเนียงการพูด (Accents) ซึ่งในการติดต่อพูดคุยกับชาวต่างชาติ ผู้เรียนมีโอกาสนี้จะได้ฟังสำเนียงการพูดในหลายลักษณะของผู้พูดหลายชนชาติ ดังนั้น ทำเนียบภาษา และสำเนียงการพูดที่มีความหลากหลายจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศของผู้เรียน การกำจัดตัวแปรที่เป็นอุปสรรคดังกล่าวนี้ จะสามารถกระทำได้โดยการคัดสรรบทเรียนที่มีความหลากหลายในด้านการใช้ภาษาตามทำเนียบภาษา และสำเนียงการพูดของผู้พูด ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมประสบการณ์และความคุ้นเคยให้กับผู้เรียน

4. ความสมจริง (Authenticity) ของบทเรียน การคัดสรรบทเรียนที่มีความสมจริงตามสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งหมายถึง ความสอดคล้องระหว่างบทเรียนที่ใช้ในชั้นเรียนกับสถานการณ์จริงนอกชั้นเรียน จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนสิ่งที่เรียนรู้ในชั้นเรียนไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจสิ่งที่ฟัง ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกชั้นเรียน

จากการศึกษาของ ดอน พอร์ทเตอร์ และจอน โรเบิร์ตส์ (Don Porter and Jon Roberts, 1987: 37-47) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์บทเรียนต่าง ๆ ที่จัดจำหน่ายเพื่อการเรียนการสอนทักษะการฟังในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ พบว่า บทเรียนต่าง ๆ เหล่านี้มีคุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน หรืออาจกล่าวได้ว่าบทเรียนเหล่านั้นไม่มีความสมจริงในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ทำนองเสียง (Intonation) ทำนองเสียงที่ปรากฏในบทเรียนไม่เป็นไปตามธรรมชาติของการพูดของเจ้าของภาษา คือ มีการดัดแปลงทำนองเสียงของการพูดให้มีความชัดเจน เน้นย้ำเกินความเป็นจริง
2. การออกเสียง (Enunciation) การออกเสียงคำและพยางค์จงใจให้ชัดเจนเกินไปไม่เป็นธรรมชาติ
3. ประโยคต่าง ๆ ในบทเรียน ล้วนแต่เป็นประโยคที่สมบูรณ์ อันมีลักษณะธรรมชาติของภาษาพูด ซึ่งบางส่วนอาจจะประกอบด้วย วลี หรืออนุประโยคก็ได้
4. ปริมาณของการพูดของผู้พูดแต่ละคนในบทเรียนจะเท่าเทียมกัน และลำดับของการพูดจะเป็นไปในรูปแบบเดิมโดยตลอด ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้พูดแต่ละคนคงมีโอกาสในการพูดหรือแสดงความคิดเห็นของตนไม่เท่าเทียมกัน และในการพูดคุยในสถานการณ์จริงไม่จำเป็นต้องมีการเรียงลำดับก่อน-หลัง
5. คำศัพท์และสำนวนที่มีในบทเรียน เป็นคำศัพท์ที่ได้รับการปรุงแต่ง หรือดัดแปลงแก้ไข ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่มีประสบการณ์ หรือความคุ้นเคยต่อคำศัพท์ และสำนวนที่เจ้าของภาษาใช้จริงในชีวิตประจำวัน

แอนน์ แอนเดอร์สัน และ โทนี ลินช์ (Ann Anderson and Tony Lynch, 1988: 63) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับบทเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนทักษะการฟังในชั้นเรียนภาษาว่า "บทเรียนที่ผู้สอนส่วนมากใช้สอนวิชาการฟัง เป็นบทเรียนจากหนังสือที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป ซึ่งบทเรียนดังกล่าวแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ บทเรียนที่เขียนขึ้นเพื่อฝึกฝนทักษะการฟังโดยเฉพาะ (Autonomous Material) และบทเรียนที่เขียนขึ้นเพื่อฝึกฝนทักษะอื่น นอกเหนือจากการฟัง (Ancillary Material) โดยให้ทักษะการฟังเป็นส่วนหนึ่งที่มีเนื้อหาไวยากรณ์ และเนื้อเรื่องผสมผสานกับบทเรียนหลัก" ตามแนวคิดของแอนเดอร์สัน และลินช์นั้นไม่ว่าจะเป็นบทเรียนชนิดใด ลักษณะใด บทเรียนที่ดีควรมีองค์ประกอบสำคัญที่เอื้อต่อความเข้าใจในการฟัง เช่น ภาษาไม่ยากจนเกินไป เพราะบทเรียนการฟังที่ใช้ภาษาที่ยากเกินไป ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มพูนความสามารถในการฟัง แต่ในขณะเดียวกัน อาจทำให้เกิดความท้อถอยได้ ดังนั้น ภาษาของบทเรียนที่นำมาสอนจะต้องไม่มี

โครงสร้างไวยากรณ์ที่ซับซ้อนยากเกินระดับผู้เรียน ภาษาที่ใช้ควรเป็นธรรมชาติที่สุด และควรมาจากหลายแหล่ง เพื่อให้ผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์นานาชนิดกับหัวข้อเรื่อง กับสถานการณ์ต่าง ๆ และกับสำเนียงผู้พูด นอกจากนี้บทเรียนการฟังไม่ควรยาว และยุ่งยากเกินไป เพราะบางครั้งผู้เรียนสามารถฟังเข้าใจแต่ไม่สามารถจำรายละเอียดได้ทั้งหมด ส่วนในด้านเนื้อหาของบทเรียน ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจและผู้เรียนคุ้นเคย ไม่มีหัวข้อย่อยแยกออกไปจนล้น

นอกจากนี้ แอนน์ แอนเดอร์สัน และ โทนี ลินช์ (Ann Anderson and Tony Lynch, 1988: 49) ยังให้ความเห็นว่าบทเรียนที่ใช้ในการสอนทักษะการฟังที่จะสร้างเสริมทักษะของผู้เรียน คือ บทเรียนที่สอดคล้องกับความรู้เดิม (Background Knowledge or Schematic Knowledge) ดังนั้น เนื้อเรื่องและผู้เรียนคุ้นเคยจึงเอื้อประโยชน์กับผู้เรียนมากที่จะเชื่อมโยงกับความรู้เดิม แต่ขณะเดียวกัน เนื้อหาอาจจะต้องมีสิ่งใหม่ที่ผู้เรียนไม่เคยทราบมาก่อน แทรกไว้ด้วยทุกครั้ง และท้ายสุด แอนเดอร์สัน และลินช์ได้สรุปว่า "เนื้อหาที่ค่อนข้างยากสำหรับผู้เรียนภาษาที่สองก็คือ เนื้อหาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมเพราะเนื้อหาในลักษณะดังกล่าว ต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจของผู้เรียนอย่างลึกซึ้งทั้งในเรื่องไวยากรณ์ภาษา และวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา" ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ เจอร์รี จี เกบฮาร์ด (Jerry G. Gebhard, 1989: 35) ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนการฟังว่า "เนื้อหาที่เลือกมาให้ผู้เรียนฟังในชั้นเรียนภาษาจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เรียนเคยมีประสบการณ์หรือมีความรู้เดิม แต่หากเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคยก็ต้องมีตัวแนะ (Cues) หรือบริบท (Context) ที่ชัดเจนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเดาความหมายได้"

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรในด้านบทเรียนการฟัง อันเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง ที่ได้นำเสนอไปข้างต้นนั้น จะเห็นว่า ตัวแปรในด้านบทเรียนการฟังนั้นประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ มากมาย เช่น ความยากง่ายของบทเรียน ความสมจริง (Authenticity) ของบทเรียน ความหลากหลายของบทเรียน อัตราความเร็วในการนำเสนอบทเรียน และการเรียบเรียงเนื้อหาในบทเรียน ตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สอง ควรนำไปเป็นหลักในการพิจารณาเลือกบทเรียนสำหรับ

การสอนทักษะการฟังให้มีความเหมาะสม และเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สองของผู้เรียนต่อไป

3.3.2 ตัวแปรในด้านกิจกรรมการฟัง

นอกจากตัวแปรในด้านบทเรียนที่ใช้ในชั้นเรียนแล้ว ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการฟังอีกตัวหนึ่งก็คือ กิจกรรมการฟัง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรในด้านกิจกรรมการฟังไว้ดังนี้

คริสตินา พอลสตัน และแมรี บรูเดอร์ (Christina Paulston and Mary Bruder, 1976: 130) ได้แบ่งกิจกรรมการฟังออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบฝึกหัดหลังการฟัง และกิจกรรมเสริม ซึ่ง พอลสตัน และบรูเดอร์ เห็นว่ากิจกรรมในการฟังทั้ง 2 ประเภทเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ โดยกล่าวถึงกิจกรรมประเภทที่เป็นแบบฝึกหัดหลังการฟังว่า ต้องไม่ยากและไม่เป็นลักษณะของการสอบ เพราะจุดประสงค์ของการให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังจากฟังข้อมูล และตอบคำถามก็เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบว่าได้เรียนรู้สิ่งใดบ้าง มีพัฒนาการเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนอย่างไร จึงไม่ควรให้ผลเป็นสอบได้หรือสอบตก แบบฝึกหัดที่เน้นการทดสอบมากเกินไป ผู้เรียนจะไม่รู้สึกว่าเป็นการเรียนเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ส่วนกิจกรรมประเภทที่เป็นกิจกรรมเสริมเป็นสิ่งที่ช่วยผู้เรียนในการย้ำความทรงจำและฝึกฝนเพิ่มเติม แต่กิจกรรมดังกล่าวต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหมาย เช่น การแสดงความคิดเห็น การคิดบทสนทนาที่คล้ายคลึงกับบทเรียน และการโต้วาทิ เป็นต้น

เจน วิลลิส (Jane Willis, 1981: 134-135) กล่าวถึงกิจกรรมการฟังสำหรับผู้เรียนว่า กิจกรรมใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมระหว่างการฟัง หรือ ภายหลังการฟัง ควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ช่วยเพิ่มทักษะด้านต่าง ๆ และประสิทธิภาพในการฟัง เช่น ทักษะในการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า (Predicting what People are Talking About) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถคาดการณ์ได้คร่าว ๆ ว่ากำลังฟังบทสนทนาเรื่องใด และจะมีสิ่งใดเกิดขึ้นต่อไป ทักษะในการจับประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน (Identifying Relevant Points) ซึ่งช่วยให้ผู้ฟังสามารถจับเฉพาะใจความที่สำคัญ

และการเพิ่มประสิทธิภาพในการฟังด้วยการให้ความสนใจเสียงแทรกอื่น ๆ เช่น คำพูดซ้ำ ความ คำพูดที่ไม่มีความหมาย เป็นต้น

นอกจากนี้ แอนน์ แอนเดอร์สัน และโทนี ลินช์ (Ann Anderson and Tony Lynch, 1988: 64) ยังได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการฟังในชั้นเรียน ภาษาที่สองเพิ่มจากแนวคิดของ นอลลตัน บลูเดอร์ และวิลลิส ว่า "ในด้านที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมการฟังนั้น มีตัวแปรที่สำคัญคือ ชนิดของกิจกรรม (Type of Task) กิจกรรมที่ แตกต่างกันแต่ละชนิดย่อมมีความซับซ้อน หรือความยากง่ายในการที่ผู้เรียนจะประกอบกิจกรรม นั้นให้สำเร็จแตกต่างกัน และมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นใน การพิจารณาจัดกิจกรรมใด ๆ ควรคำนึงถึงความยาก-ง่าย และความเหมาะสมกับผู้เรียนเป็น สำคัญ"

ไมเคิล รอสท์ (Michael Rost, 1990: 171-172) ได้นำ เสนอข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการฟังในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง เพื่อให้กิจกรรมการฟังเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และพัฒนาความสามารถในการฟังของผู้เรียน ให้สูงขึ้นได้ ดังนี้

1. ข้อควรคำนึงในด้านลักษณะของกิจกรรม
  - 1.1. กิจกรรมการฟังควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน โดยกิจกรรมในแต่ละบทจะต้องเกี่ยวกับจุดประสงค์ของบทเรียนนั้น ๆ และจะต้องช่วยเสริมให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียนที่วางไว้
  - 1.2. กิจกรรมการฟังควรมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนฟังเพื่อจับ ใจความสำคัญ หรือเนื้อหาสาระของสิ่งที่ฟัง มากกว่าที่จะมุ่งให้วิเคราะห์โครงสร้าง และลักษณะ ของเสียงที่ได้ยิน
  - 1.3. กิจกรรมการฟังควรมีการสร้างสถานการณ์เพื่อให้เกิด ความจำเป็นในการฟังสิ่งนั้น ๆ และควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้เดิม (Prior Knowledge) ตลอดจนตัวแนะในสภาพแวดล้อมของการฟัง (Environmental Cues) ในการตีความสิ่งที่ฟัง

1.4 กิจกรรมการฟังควรมีความน่าสนใจ มีลักษณะท้าทาย มีความเหมาะสมกับวัย และความถนัดของผู้เรียน กิจกรรมที่ดีไม่ควรง่ายจนเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหรือไม่รู้สึกว่าได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น หรือยากจนเกินไปเพราะจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกท้อถอย

1.5 กิจกรรมการฟังควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเนื้อหา หรือรูปแบบภาษาตามความต้องการของตนบ้าง

2. ข้อควรคำนึงในด้านลักษณะของการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการฟัง ควรมีหลายลักษณะ เพื่อให้กระบวนการเรียน การสอนน่าสนใจ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์หลายรูปแบบในชั้นเรียน ลักษณะของการจัดกิจกรรมอาจ แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ การจัดกิจกรรมแบบทำคนเดียว (Individual Work) การจัด กิจกรรมแบบคู่ (Pair Work) การจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ (Group Work) และ การจัด กิจกรรมแบบทำร่วมกันทั้งชั้น การจัดกิจกรรมในแต่ละลักษณะดังกล่าว ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอนตามลำดับ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมในแต่ละลักษณะยังมีข้อดี และความเหมาะสมในการนำมาใช้แตกต่างกัน ซึ่งเป็น เรื่องที่ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนก่อนที่จะนำกิจกรรมในรูปแบบใดมาใช้ในชั้นเรียน ภาษา

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่า ตัวแปรในด้านกิจกรรมการฟังเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียน เช่นเดียวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น การนำกิจกรรมใด ๆ เข้ามาใช้ในชั้นเรียนการฟังนั้นจำเป็นต้องพิจารณาอย่าง รอบคอบในด้านลักษณะของกิจกรรม และด้านลักษณะของการจัดกิจกรรม ในด้านลักษณะของ กิจกรรมที่จะพัฒนาความสามารถในการฟังของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้นั้น จะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ชัดเจน มีการสร้าง สถานการณ์เพื่อให้เกิดความจำเป็นในการฟังสิ่งนั้น ๆ และเป็นกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ ท้าทายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนตลอดจนเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเนื้อหา และรูปแบบภาษาตามความต้องการของตนเอง ส่วนในด้านลักษณะของการจัดกิจกรรมที่ดีนั้น

ควรมีการจัดกิจกรรมในหลายลักษณะทั้งกิจกรรมแบบทำคนเดียว กิจกรรมแบบคู่ กิจกรรมกลุ่มใหญ่ และกิจกรรมแบบทำร่วมกันทั้งชั้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการมีปฏิสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ ซึ่งคล้ายกับสถานการณ์ในชีวิตจริงมากที่สุด

3.3.3 ตัวแปรในด้านการใช้สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียน

ตัวแปรในด้านการใช้สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียน เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสนใจ และได้นำเสนอแนวคิดไว้ดังนี้

ชาร์ลส์ เจมส์ (Charles James, 1982: 131-132) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อในการเรียนการสอนทักษะการฟัง ประเภทแถบบันทึกเสียง สรุปได้ว่าการใช้แถบบันทึกเสียง เพื่อการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถเลือกใช้แถบบันทึกเสียงที่ผลิตขึ้นเอง หรือโดยการบันทึกจากข่าวและรายการนำเสนอต่าง ๆ จากวิทยุ หรืออาจพิจารณาเลือกแถบบันทึกเสียงที่จัดจำหน่ายทั่วไป การบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เช่น การบันทึกข่าว หรือการบันทึกการพยากรณ์อากาศประจำวัน เพื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่มีผลดีต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียน แต่สิ่งที่คุณสอนต้องตระหนักก็คือ การตั้งวัตถุประสงค์ของการฟังที่ชัดเจน และการตัดต่อเนื้อหาของเรื่องที่บันทึกให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น ส่วนการใช้แถบบันทึกเสียงที่จัดขึ้นเพื่อจำหน่ายในการเรียนการสอนนั้น เจมส์ ได้แสดงความคิดเห็นซึ่งสรุปได้ว่า แถบบันทึกเสียงเหล่านั้นให้ประโยชน์ด้านการฝึกใช้ภาษาบางแง่มุม และยังมีข้อจำกัดในการฝึกผู้เรียนให้ฟังภาษาอย่างเป็นจริงในชีวิตประจำวัน แถบบันทึกเสียงเป็นเพียงสิ่งที่จะช่วยเสริมให้การเรียนรู้อื่นๆ เท่านั้น แต่ไม่ใช่สิ่งที่เป็นหลักใหญ่ในการเรียนการสอน เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นลักษณะดังกล่าวของเจมส์ ก็คือ แถบบันทึกเสียงที่จัดจำหน่ายไม่มีความเป็นธรรมชาติ เพราะเป็นการบันทึกเสียงในห้องบันทึกเสียงจึงไม่มีเสียงต่าง ๆ ที่สอดแทรก นอกจากนั้นผู้ที่ทำการบันทึกเสียงเป็นผู้ออกเสียงชัดเจนด้วยถ้อยคำที่กระชับ เนื่องจากบันทึกตามบทที่เขียนขึ้น จึงขาดความเป็นธรรมชาติในการพูด เช่น การพูดซ้ำความ ซ้ำคำ และการย่อคำในภาษาพูด เป็นต้น การใช้แถบบันทึกเสียงจึงอาจเหมาะสมกับการฝึกพูดระดับต้น เพื่อศึกษาการออกเสียงให้ถูกต้องเท่านั้น

แถบบันทึกภาพ เป็นสื่อการสอนอีกชนิดหนึ่งที่ผู้สอนนิยมนำมาใช้เพื่อ
พัฒนาการสอนทักษะการฟังให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เอ ฮิล และดอบบี้ ไมเคิล (A. Hill
and Dobbyn Michael, 1979: 54-60) ได้กล่าวถึงผลดีของการใช้แถบบันทึกภาพที่มีต่อ
การเรียนการสอน ทักษะการฟังภาษาต่างประเทศ ดังนี้

1. เป็นสิ่งดึงดูดใจ กระตุ้นเร้าใจให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนอย่างสูง
2. เป็นแหล่งภาษาพูดอย่างแท้จริง ผู้เรียนได้ฟังภาษาที่ใช้ใน
ชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป
3. ผู้เรียนได้ยินภาษาพูด พร้อมกับเห็นกริยาท่าทางประกอบใน
สถานการณ์ที่เป็นจริง และมีการสนทนาโต้ตอบที่เป็นธรรมชาติ
4. เป็นสิ่งที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ผู้เรียนได้เห็นเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้น เช่น รายการข่าวจากโทรทัศน์ การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ เป็นต้น
5. เป็นแหล่งที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศ
6. ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับได้

แจ๊ค โลเนอร์แกน (Jack Lonergan, 1984: 30-31)
กล่าวถึง ความสำคัญของแถบบันทึกภาพที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไว้ว่า

แถบบันทึกภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการฟังของ
ผู้เรียนภาษาต่างประเทศและภาษาที่สอง เนื่องจากแถบบันทึกภาพเป็นหนึ่งใน
เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอน ผู้สอนควรเลือกสื่อการ
สอนที่เป็นแถบบันทึกภาพอย่างระมัดระวังทุกขั้นตอน เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างดี
เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการใช้แถบบันทึกภาพก็เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนเกิด
ความรู้ความเข้าใจในบทเรียนนั้นอย่างรวดเร็ว

แฟน ยาแก๊ง (Fan Yagang, 1993: 17) ได้เปรียบเทียบ
ข้อดีข้อเสียระหว่างแถบบันทึกเสียง และแถบบันทึกภาพที่มีต่อการเรียนการสอนทักษะการฟัง
สรุปได้ว่า แถบบันทึกเสียงเป็นสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการฟังได้ยากกว่า

สื่อการสอนประเภทแถบบันทึกภาพ เพราะการฟังจากแถบบันทึกเสียงนั้นผู้ฟังจะไม่มีโอกาสได้เห็นตัวแนะ (Cues) จากสภาพแวดล้อม กริยาท่าทางประกอบการพูดของผู้พูด (The Speaker's Body Language) และการแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expressions) ของผู้พูด ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของผู้พูดได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยากยิ่ง ใ้เน้นถึงความสำคัญในด้านคุณภาพของสื่อการสอนทุกประเภท เพราะสื่อการสอนประเภทใด ๆ ก็ตามที่ให้เสียงหรือภาพที่ไม่ชัดเจน ก็อาจเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจของผู้เรียนได้เช่นกัน

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรในด้านการใช้สื่อ หรือวัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียนอันเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง สรุปได้ว่า สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในชั้นเรียนการฟังอันได้แก่ แถบบันทึกเสียง และแถบบันทึกภาพนั้น เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนภาษาควรพิจารณาอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับคุณลักษณะของสื่อ และการใช้สื่อแต่ละประเภท ทั้งนี้ เนื่องจาก แถบบันทึกเสียง และแถบบันทึกภาพนั้น มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการฝึกทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียนในลักษณะต่างกัน และมีข้อดี และข้อด้อยที่แตกต่างกัน ดังแนวคิดที่ได้นำเสนอมาข้างต้น นอกจากนี้ การนำสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ใด ๆ มาใช้ในชั้นเรียน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงคุณภาพของสื่อ ความสอดคล้อง และความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียน และความสมจริงของสื่อชนิดนั้น ๆ ด้วย การนำสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ จะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3.3.4 ตัวแปรในด้านการสนับสนุนจากบิดามารดา

ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง อันเป็นตัวแปรในด้านสภาพแวดล้อมในการฟังนอกเหนือไปจากตัวแปรในด้านบทเรียน กิจกรรม และสื่อการสอน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พื้นฐานทางครอบครัว และโอกาสในการได้พบปะสังสรรค์หรือสนทนากับเจ้าของภาษา เกี่ยวกับตัวแปรในด้านพื้นฐานทางครอบครัวนั้น โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 34-37) กล่าวว่า

พื้นฐานทางครอบครัวเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ในด้านการเรียนการสอนทักษะการฟังนั้น พื้นฐานทางครอบครัวจะเข้ามามีบทบาท ในลักษณะของการให้เวลา และการสนับสนุนอุปกรณ์ในการฟังต่าง ๆ จากบิดามารดา เช่น แถบบันทึกภาพ และแถบบันทึกเสียง โทรทัศน์และวิทยุ เป็นต้น ผู้เรียนที่มาจาก ครอบครัวที่มีฐานะ ซึ่งสามารถให้การสนับสนุนในด้านอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวอย่าง พอเพียง ย่อมมีโอกาสในการที่จะพัฒนาความสามารถในการฟังของตนเอง ให้สูงขึ้นได้

จากแนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนของบิดามารดาใน ด้านอุปกรณ์ในการฟังต่าง ๆ เช่น แถบบันทึกภาพ และแถบบันทึกเสียง โทรทัศน์และวิทยุ เป็น ตัวแปรที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง

3.3.5 ตัวแปรในด้านโอกาสในการพบปะสังสรรค์หรือสนทนากับเจ้าของภาษา โรซาลินด์ ฮอโรวิทซ์ และ เอส เจ ซามูเอลส์ (Rosalind Horowitz and S. Jay Samuels, 1987: 295-301) ได้กล่าวถึงโอกาสในการพบปะ สนทนากับชาวต่างชาติซึ่งเป็นเจ้าของภาษา ว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญซึ่งที่มีผลต่อความสามารถใน การฟังภาษาต่างประเทศไว้ ดังนี้

ผู้เรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมอันเอื้ออำนวยต่อโอกาสในการได้พบปะสนทนากับ ชนชาติเจ้าของภาษาเป็นประจำหรือบ่อยครั้ง เช่น ผู้เรียนที่เรียนภาษาที่สองหรือ ผู้เรียนที่เรียนภาษาเป้าหมายในประเทศของเจ้าของภาษา ซึ่งการได้พบปะสนทนา กับเจ้าของภาษาเป็นประจำ หรือยิ่งบ่อยครั้งเท่าใดก็จะยิ่งทำให้ผู้ฟังสามารถที่จะ เข้าใจสิ่งที่ฟังได้ดีขึ้นเท่านั้น

สำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศนั้น โอกาสในการพบปะสนทนากับเจ้าของภาษาเป้าหมายดังกล่าว อาจเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตาม แคลร์ เบอร์สตัลล์ (Clare Burstall, 1978: 14-15) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนและผู้เรียนภาษาต่างประเทศในการสร้างโอกาสในการได้ฝึกสนทนากับเจ้าของภาษาสรุปได้ว่าครูผู้สอนสามารถสร้างโอกาสในการสนทนากับเจ้าของภาษาให้กับผู้เรียนได้ โดยการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการฟัง เช่น การเชิญเจ้าของภาษามาเป็นวิทยากรในชั้นเรียน การรับครูอาสาสมัครจากต่างประเทศ การรับนักเรียนแลกเปลี่ยนจากต่างประเทศ และการจัดกิจกรรมเข้าค่ายชุมนุมอังกฤษ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการสนทนากับเจ้าของภาษาได้มากขึ้น ส่วนตัวผู้เรียนนั้นอาจสร้างโอกาสในการสนทนากับเจ้าของภาษาได้เช่นเดียวกัน เช่น การติดต่อเพื่อนชาวต่างประเทศทางไปรษณีย์ การเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากครูผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษา และพยายามเข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ที่เจ้าของภาษาเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นว่า โอกาสในการพบปะสนทนากับชนชาติเจ้าของภาษาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง โดยนักการศึกษาได้สรุปว่าผู้เรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมอันเอื้ออำนวยต่อการได้พบปะหรือสนทนากับชนชาติเจ้าของภาษาเป็นประจำหรือบ่อยครั้ง จะมีโอกาสในการฝึกฝนทักษะการฟังของตนเองมากกว่าผู้เรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการได้พบปะหรือสนทนากับชนชาติเจ้าของภาษา และโอกาสในการได้ฝึกฝนทักษะการฟังกับชนชาติเจ้าของภาษาโดยตรงจะนำผู้เรียนไปสู่การเป็นผู้มีความสามารถในการฟังภาษาเป้าหมายต่อไป

3.3.6 ตัวแปรในด้านบริบทของการฟัง

เกนเธอร์ เอ มูเอลเลอร์ (Guenther A. Mueller, 1980: 335-340) ได้กล่าวถึงความสำคัญของตัวแปรในด้านบริบทของการฟังว่า "บริบทของการฟังซึ่งเกี่ยวข้องกับทำให้ตัวแนะ (Cues) แก่ผู้ฟังในด้านตัวผู้พูด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มผู้สนทนา และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในการฟัง" และมูเอลเลอร์ ยังได้นำเสนอผลของการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของ

การให้ตัวชี้แนะในบริบทที่ทำให้มองเห็นภาพ (Visual Contextual Cues) ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาที่สอง โดยมูเอลเลอร์ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับบริบทที่ทำให้มองเห็นภาพว่า หมายถึง "การใช้ตัวกระตุ้นในลักษณะที่เป็นต้นแบบ (Script Activators) ของสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง เช่น การบรรยายถึงผู้ร่วมสนทนา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มผู้สนทนา สถานการณ์ทั่วไปของการสนทนา และความคิดรวบยอดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ฟัง" และจากการศึกษาของมูเอลเลอร์ พบว่า การให้บริบทที่ทำให้มองเห็นภาพดังกล่าวนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ก่อนหรือหลังการฟังก็จะทำให้เกิดผลในทางบวกต่อความเข้าใจของผู้เรียนภาษาที่สอง แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผลของการให้บริบทในการฟังในลักษณะของการให้ตัวชี้แนะดังกล่าวระหว่างเด็กเก่งและเด็กอ่อน พบว่า สำหรับเด็กเก่งนั้นการให้บริบทในการฟังเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ซึ่ง มูเอลเลอร์ ได้อภิปรายว่า อาจเป็นผลมาจากความได้เปรียบทางความสามารถทางภาษาศาสตร์ (Linguistics Competence) อยู่แล้ว แต่สำหรับเด็กที่อ่อนนั้นจะเห็นได้ว่าการให้บริบทในการฟังในลักษณะของการให้ตัวชี้แนะดังกล่าว เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการฟัง

โดยสรุปแล้ว ตัวแปรในด้านบริบทของการฟัง เป็นสิ่งที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง ในลักษณะที่บริบทของการฟังเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจสถานการณ์ของสิ่งที่ฟังได้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจในการฟังต่อไป ดังนั้น การให้บริบทของการฟัง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการให้ตัวชี้แนะในบริบทที่ทำให้มองเห็นภาพ (Visual Contextual Cues) หรือการใช้ตัวกระตุ้นในลักษณะที่เป็นต้นแบบ (Script Activators) ของสถานการณ์นั้น ๆ แก่ผู้เรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอนภาษาไม่ควรละเลย

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรในด้านสภาพแวดล้อมในการฟัง อันเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง ดังที่นำเสนอมานี้อาจสรุปได้ว่า ตัวแปรในด้านสภาพแวดล้อมในการฟัง ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ มากมายซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 6 ด้านด้วยกัน คือ ตัวแปรในด้านบทเรียน ได้แก่ ความสมจริง (Authenticity) ของบทเรียน ความยากง่ายของบทเรียน ความหลากหลายของบทเรียน และการเรียบเรียงเนื้อหาในบทเรียน เป็นต้น ตัวแปรในด้านกิจกรรมการฟัง ได้แก่ ความ

เหมาะสมกับผู้เรียน ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความยากง่ายของกิจกรรม และ ความหลากหลายของกิจกรรม เป็นต้น ตัวแปรในด้านการใช้สื่อ หรือวัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียน ได้แก่ ความเหมาะสมในการใช้กับผู้เรียน ความสมจริง (Authenticity) และคุณภาพ เป็นต้น ตัวแปรในด้านการสนับสนุนจากบิดามารดาเกี่ยวกับอุปกรณ์การฟัง ตัวแปรในด้าน โอกาสในการพบปะสังสรรค์ หรือสนทนากับชนชาติเจ้าของภาษา และตัวแปรในด้านปริบทของ การฟัง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาและค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ ภายในประเทศ พบว่า งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษโดยเฉพาะนั้น ยังไม่มีการ ศึกษามาก่อน แต่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรบางตัว ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ใน การเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาตัวแปรโดยรวม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ได้ชี้ให้เห็นถึงตัวแปรที่สำคัญ ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนภาษาอังกฤษ อันเป็นตัวแปรพื้นฐานในการที่จะนำไปสู่การศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการเรียนภาษาอังกฤษในด้านทักษะการฟังต่อไป นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ วัดความสามารถหรือความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ดัง จะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

4.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ใน การเรียนภาษาอังกฤษ

อัจฉรา วงศ์โสธร (2525) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร บางตัวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยตัวแปรที่ นำมาศึกษา ได้แก่ ความถนัดในการเรียนภาษา ความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ของรูปทรง 2 มิติ และ 3 มิติ เจตคติ และกิจนิสัยในการเรียน จำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษ และวิธีการ เรียน 3 วิธี คือ การเรียนโดยการอ่านและการฟัง การเรียนโดยการอ่านแค่เพียงอย่างเดียว

และการเรียนโดยการฟังแต่เพียงอย่างเดียว เป็นตัวแปรอิสระเพิ่มเข้ามาศึกษาร่วมกับทัศนคติ และแรงจูงใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบวัดความถนัดในการเรียนภาษา แบบวัดความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ของรูปทรง 2 มิติ และ 3 มิติ แบบวัดเจตคติและกิจนิสัยในการเรียน แบบสอบถามจำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษ แบบวัดทัศนคติ และแรงจูงใจในการเรียน ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) พบว่า การเรียนภาษา ทัศนคติ และแรงจูงใจในการเรียนภาษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่จำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษ เจตคติ กิจนิสัยในการเรียน และความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ของรูปทรง 2 มิติ และ 3 มิติ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญ

กอบกุล รังสิยะโรจน์ (2527) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 320 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และโรงเรียน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชเนติ สวัสดิฤกษ์ (2527) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม นิสัยทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 1,100 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบวัดแรงจูงใจ แบบสอบถามภูมิหลังทางสังคม นิสัยทางการเรียน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาทุกตัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาทุกตัว เป็นกลุ่มตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่ดีที่สุด

ชลธิชา จินดากุล (2529) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ความสนใจในภาษาอังกฤษ ทักษะคิดต่อภาษาอังกฤษ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 399 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสำรวจจินนิสัยในการเรียน แบบวัดทัศนคติต่อภาษาอังกฤษ แบบสำรวจความสนใจในภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า นิสัยในการเรียน ความสนใจในภาษาอังกฤษ และทัศนคติต่อภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($R = 0.5653$)

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2530) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรบางตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม กิจกรรมภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียน จินนิสัยในการเรียน ความสนใจในภาษาอังกฤษ แรงจูงใจเพื่อการบูรณาการ แรงจูงใจเพื่อการใช้ประโยชน์ การส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในครอบครัว คุณภาพของการสอน ความถนัดในการเรียนภาษาต่างประเทศ และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 404 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสำรวจการส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในครอบครัว แบบสำรวจจินนิสัยในการเรียน แบบสอบถามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม แบบวัดความถนัดในการเรียนภาษาต่างประเทศ แบบวัดความสนใจในภาษาอังกฤษ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ แบบวัดความรู้เดิม แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ แบบประเมินคุณภาพของการสอน และแบบสอบถามกิจกรรมภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียน รวมทั้งสิ้น 10 ฉบับ จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เส้นทางพบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ตัวแปรในด้านความถนัดในการเรียนภาษาต่างประเทศ ความสนใจในภาษาอังกฤษ แรงจูงใจเพื่อการใช้ประโยชน์ และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ตัวแปรที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์

ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ คือ กิจกรรมภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียน กิจนิสัยในการเรียน แรงจูงใจเพื่อการบูรณาการ การส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในครอบครัว และคุณภาพของการสอน และตัวแปรที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงสุด คือ ความถนัดในการเรียนภาษาต่างประเทศ รองลงมาคือ ความรู้พื้นฐานเดิม โดยที่แรงจูงใจเพื่อการบูรณาการมีผลกระทบรวมต่ำสุด

จากงานวิจัยที่นำเสนอมาข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ ความถนัดในการเรียนภาษา ทักษะคิด ความสนใจ แรงจูงใจ สิ่งแวดล้อมที่บ้านและโรงเรียน ภูมิหลังทางสังคม นิสัยทางการเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในครอบครัว และคุณภาพการสอน

4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความสามารถหรือความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ

วิไลวรรณ วรรณสุทธิ (2526) ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง จำนวน 50 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังอยู่ในระดับค่อนข้างอ่อน เมื่อพิจารณาารวมทุกทักษะ คือ ได้คะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 55.28 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) และพบว่านักเรียนมีปัญหาในด้านการฟังเพื่อถ่ายทอดข้อความ และในด้านการเข้าใจข้อความสำคัญของข้อความ

จรรยา มโนรส (2527) ศึกษาสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่การศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

จำนวน 50 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีสมรรถกวีสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับ 6 คือ พอใช้ เมื่อแยกตามระดับชั้นพบว่า ชั้นการถ่ายโอน และชั้นการสื่อสารอยู่ในระดับ 6 ชั้นการวิเคราะห์วิจารณ์อยู่ในระดับ 5 คือ เกือบพอใช้ เมื่อจำแนกตามชนิดของการฟัง ปรากฏว่า ความเข้าใจการตอบคำถาม ความเข้าใจบทสนทนาสั้น ๆ มีปัญหาน้อยกว่าการเข้าใจข้อความ

ชลาลัย คงแก้ว (2527) ศึกษาสมรรถกวีสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสารของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประจำจังหวัด ในเขตการศึกษา 9 จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบสมรรถกวีสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสาร จำนวน 50 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีสมรรถกวีสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาในแต่ละชั้น พบว่า นักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เพียง 1 ชั้น คือ ชั้นการถ่ายทอดข้อความซึ่งอยู่ในระดับ 2 คือ ปานกลาง ความเข้าใจในข้อความ อยู่ในระดับ 1 คือ ค่อนข้างอ่อน ส่วนชั้นการจับใจความสำคัญของข้อความ ชั้นการวิเคราะห์วิจารณ์ และชั้นการเก็บรายละเอียดจากการบอกเล่า อยู่ในระดับ 0 คือ อ่อนมาก

ลำดวน ทองพรหม (2527) ศึกษาสมรรถกวีสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสารของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบสมรรถกวีสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสาร จำนวน 50 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีสมรรถกวีสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ และมีคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ระดับการถ่ายโอน ระดับการสื่อสาร และระดับการวิเคราะห์วิจารณ์

สุภา บุตรนาค (2527) ศึกษาสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำนวน 241 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง จำนวน 50 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) และพบว่านักเรียนมีปัญหาในด้านการฟังภาษาอังกฤษในทุก ๆ ระดับการฟัง

กมลทิพย์ เศวตมาลย์ (2529) ศึกษาระดับความสามารถด้านการฟังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน 1,440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถด้านการฟังของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 100 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ 15 คะแนน ของระดับทักษะกลไก และระดับความรู้ ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ 15 คะแนน ของระดับทักษะกลไก ระดับความรู้ และระดับถ่ายโอน และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้ง 3 ชั้นจะเรียงลำดับกันไปตามระดับชั้น โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เนาวรัตน์ พงษ์เกษมพรกุล (2530) ศึกษาระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1 (อ.411) ถึงวิชาภาษาอังกฤษ 6 (อ.616) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน 1,380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 100 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้ง 3 ชั้นจะเรียงลำดับกันไปตามระดับชั้น โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้

คะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถด้านการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้องานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้าดังกล่าวออกเป็น 3 ด้าน คือ งานวิจัยที่เป็นการศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง งานวิจัยที่เป็นการศึกษาผลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อความสามารถด้านการฟัง และงานวิจัยที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังกับตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไปนี้

2.1 งานวิจัยที่เป็นการศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟัง

เกรียงศักดิ์ สยานานนท์ (Kriengsukdi Syananondh, 1983: 2136-A) ได้ศึกษาการรับรู้ตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ และวิธีที่ใช้ในการพัฒนาทักษะในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวไทยที่เพิ่งเข้าศึกษาในสหรัฐอเมริกา ทั้งในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั่วทั้งสหรัฐอเมริกา จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับตัวแปรที่นักเรียนเห็นว่า มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของตนเอง และวิธีที่ใช้ในการพัฒนาทักษะในการฟังภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรในด้านความหลากหลายของสถานการณ์ในการสื่อสาร (Different Communicative Situations) ความแตกต่างในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เคยเรียนในประเทศไทยกับการออกเสียงของชนชาติเจ้าของภาษา ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ การขาดโอกาสในการฝึกสนทนาภาษาอังกฤษ เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ และวิธีที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ช่วยในการพัฒนาทักษะในการฟังของตนเองได้ดีที่สุด คือ การสนทนากับชนชาติเจ้าของภาษาอย่างสม่ำเสมอ อันดับรองลงมาคือ การชมรายการภาษาอังกฤษทางโทรทัศน์ และการฟังบรรยายในชั้นเรียน

คยอง-วัน ชา (Kyung-Whan Cha, 1988: 3290) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้ทักษะย่อย (The Micro-skill) ในการฟังของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ อันประกอบด้วยตัวแปรที่เกี่ยวกับรายการที่วิภาษอังกฤษ (TEP) แรงจูงใจในการเรียนภาษา และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวเกาหลีที่เรียนในระดับ 9 จำนวน 302 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบทดสอบเพื่อการวินิจฉัยทักษะการฟัง (Listening Diagnostic Test) ซึ่งใช้ในการวัดความสามารถด้านทักษะย่อย 6 ด้าน และแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้ทักษะย่อยในการฟังภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับต่ำทั้ง 6 ทักษะ และตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษตามความคิดเห็นของผู้เรียนคือ แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

โจเซฟ พี บอยล์ (Joseph P. Boyle, 1984: 34-38) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนและครูผู้สอนภาษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ (Factors Effecting Listening Comprehension) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวฮ่องกงที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 60 คน และครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาในฮ่องกง จำนวน 30 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับตัวแปรที่นักเรียน และครูผู้สอนเห็นว่า มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษมากที่สุดจำนวน 6 ลำดับ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนและนักเรียนมีการรับรู้ตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมีการรับรู้ที่ ตัวแปรในด้านประสบการณ์ และโอกาสในการฝึก ภูมิหลังด้านการศึกษาคำรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์สมมติในการฟัง และการพูดของผู้พูด มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษมากที่สุดตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนมีการรับรู้ที่ ตัวแปรในด้านประสบการณ์ และโอกาสในการฝึก ความชัดเจนในการพูดของผู้พูด เสียงรบกวนในแถบบันทึกเสียง แรงจูงใจของผู้เรียน ความรู้ของผู้เรียนในด้านเสียง คำศัพท์ โครงสร้างของภาษาเป้าหมาย และความคุ้นเคยต่อเรื่องที่ฟัง เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษมากที่สุดตามลำดับ

2.2 งานวิจัยที่เป็นการศึกษาผลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อความสามารถในการฟัง

เกนเธอร์ มุลเอลเลอร์ (Guenther Mueller, 1980: 335-340) ศึกษาผลของการให้ตัวแนะในรูปแบบของปริบทที่ทำให้มองเห็นภาพ (Visual Contextual Cues) ที่มีต่อความเข้าใจในการฟัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชาวเยอรมันที่เรียนอยู่ในสหรัฐอเมริกา จำนวน 199 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบความเข้าใจในการฟัง และบทเรียนการฟัง กลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้เรียนบทเรียนการฟังเดียวกันแต่ต่างกันตรงที่กลุ่มที่ 1 ให้ตัวแนะในรูปแบบของภาพวาดซึ่งเป็นปริบทของสิ่งที่ฟังก่อนการฟังเนื้อหา กลุ่มที่ 2 ให้ตัวแนะในรูปแบบเดียวกัน แต่ภายหลังจากการฟังเนื้อหา และกลุ่มที่ 3 ฟังเนื้อหาโดยไม่ได้ให้ตัวแนะหลังการฟัง ทุกกลุ่มได้รับการทดสอบความเข้าใจในการฟัง ผลการวิจัยพบว่า การให้ตัวแนะในรูปแบบของปริบทที่ทำให้มองเห็นภาพมีผลต่อความเข้าใจในการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับตัวแนะทั้งกลุ่มที่ได้รับก่อนการฟัง และกลุ่มที่ได้รับหลังการฟัง มีคะแนนความเข้าใจในการฟังสูงกว่ากลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่าคะแนนของกลุ่มที่ได้รับตัวแนะก่อนการฟังสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับตัวแนะหลังการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อาร์ เจ ไรดิง และ ดี เจ ที วินเซนต์ (R.J. Riding and D.J.T. Vincent, 1980: 259-266) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของตัวแปรในด้านที่เกี่ยวกับอัตราความเร็วของการพูด และการเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องที่ให้ฟัง ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวฝรั่งเศส ระดับ 9 ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความเข้าใจในการฟัง จำนวน 4 ชุด ซึ่งแต่ละชุดจะแตกต่างกันเฉพาะในด้านอัตราความเร็วของการพูด และการเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องที่ให้ฟัง ผลการวิจัยพบว่าอัตราความเร็วของการพูด และการเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องที่ให้ฟัง มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอัตราความเร็วในการพูดในระดับต่ำ และการเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบมีผลทำให้นักเรียนมีความเข้าใจการฟังสูงที่สุด ในขณะที่อัตราความเร็วในการพูด

ในระดับสูง และการเรียงลำดับเนื้อหาอย่างไม่เป็นระบบ มีผลทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ การฟังต่ำที่สุด

ลาร์รี่ อี สมิธ และ จอห์น เอ บีแซซา (Larry E. Smith and John A. Bisazza, 1982: 259-269) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาที่หลากหลายของภาษาอังกฤษ (Varieties of English) ระหว่างผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภาษา และไม่ใช่เจ้าของภาษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรในด้านอายุ เพศ จำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษและภาษาแรกของผู้เรียน และความเข้าใจ ภาษาที่หลากหลายของภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจาก 7 ประเทศ ซึ่งจำแนก ออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มประเทศที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง กลุ่มประเทศที่เรียน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และกลุ่มประเทศที่เป็นชนชาติเจ้าของภาษา รวมจำนวน กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความเข้าใจในการฟัง ซึ่งเป็นแบบทดสอบมาตรฐานของมิชิแกน (The Michigan Test of Aural Comprehension) จำนวน 3 ชุด และแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนคือ เพศ อายุ จำนวนปีที่ เรียนภาษาอังกฤษ และภาษาแรก แบบทดสอบแต่ละชุดจะแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติของผู้พูด ในแถบบันทึกเสียงซึ่งใช้ผู้พูด 3 เชื้อชาติ คือ ชาวอเมริกัน ชาวอินเดีย และชาวญี่ปุ่น หลังจาก ฟังแถบบันทึกเสียงกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความเข้าใจในการฟัง พร้อมทั้งจัดลำดับผู้พูดใน แบบทดสอบการฟังที่ตนเห็นว่าฟังยากที่สุดจนถึงง่ายที่สุด และตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่มีความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาที่หลากหลายของภาษาอังกฤษ สูงที่สุด คือ กลุ่มประเทศที่เป็นชนชาติเจ้าของภาษา และกลุ่มที่มีความสามารถการฟังเพื่อ ความเข้าใจภาษาที่หลากหลายของภาษาอังกฤษต่ำที่สุด คือ กลุ่มประเทศที่เรียนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศ จากการจัดลำดับผู้พูดที่ฟังเข้าใจยากที่สุด คือ ผู้พูดชาวอินเดีย อันดับ รองลงมาคือ ผู้พูดชาวญี่ปุ่น และผู้พูดที่ฟังเข้าใจง่ายที่สุดคือ ผู้พูดชาวอเมริกัน และจากการ ตอบแบบสอบถาม พบว่าตัวแปรในด้านจำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจ ในการฟังภาษาที่หลากหลายของภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คาโรลีน ออร์ทมายเออร์ และโจเซฟ พี บอยล์ (Carolyn Ortmyer and Joseph P. Boyle, 1985: 39-44) เปรียบเทียบผลของตัวแปรในด้านสำเนียงการพูดของผู้พูด (The Speakers' Accent) แบบต่าง ๆ ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชาวจีน ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยฮ่องกง จำนวน 228 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 4 ชุด แต่ละชุดจะแตกต่างกันเฉพาะสำเนียงของผู้พูดในแถบบันทึกเสียง ซึ่งเป็นผู้พูดที่เป็นชาวอังกฤษ และชาวอเมริกัน จำนวน 2 คน และอีก 2 คน เป็นชาวจีนที่ออกเสียงภาษาอังกฤษได้ชัดเจน และไม่ชัดเจนอย่างละ 1 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรในด้านสำเนียงการพูดของผู้พูดแต่ละแบบมีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ฟังแถบบันทึกเสียงผู้พูดที่เป็นชาวอังกฤษ และอเมริกัน มีความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มที่ฟังแถบบันทึกเสียงของผู้พูดชาวจีนทั้งสองแบบ

อีลีน ดับบลิว กลิสแซน (Eileen W. Glisan, 1985: 443-472) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของตัวแปรในด้านที่เกี่ยวกับการเรียงลำดับคำในประโยค (Word Order) ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ และกระบวนการในการจดจำของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 คือ ผู้เรียนชาวอังกฤษที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่างประเทศในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 43 คน และกลุ่มที่ 2 คือ ผู้เรียนชาวสเปนที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังภาษาสเปน และแบบทดสอบความจำ (Retention Test) ทั้ง 2 กลุ่มได้รับการทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-Test) เกี่ยวกับความเข้าใจในการฟังภาษาสเปน และความสามารถในการจำ หลังจากนั้นทั้งสองกลุ่มได้รับการสอนเกี่ยวกับทฤษฎีของกระบวนการในการเรียงลำดับคำ (Word Order Processing) และทฤษฎีเกี่ยวกับการจดจำ (Memory) ทั้งสองกลุ่มได้รับการทดสอบหลังการทดลอง (Post-Test) เกี่ยวกับความเข้าใจในการฟัง และความสามารถในการจดจำ ผลการทดลองพบว่า การเรียงลำดับของภาษา (Word Order) มีผลต่อความเข้าใจในการฟัง และความสามารถในการจดจำของผู้เรียนที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โจเซฟ เจมส์ ดีไวน์ (Joseph James Devine, 1985: 635)

ได้ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา ในรูปของกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่มีต่อทัศนคติ แรงจูงใจ และความเข้าใจในการฟังของนักเรียนที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวอเมริกันเพศชายที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 15-17 ปี จำนวน 38 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนทักษะการฟัง โดยมีการจัดประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลายเพิ่มเติมจากข้อมูลทางวัฒนธรรมในหนังสือเรียน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนทักษะการฟังโดยมีข้อมูลทางวัฒนธรรมเฉพาะในหนังสือเรียนเท่านั้น ผลการทดสอบพบว่า การจัดประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาในรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลายในชั้นเรียนภาษามีผลในทางบวกต่อทัศนคติ แรงจูงใจและความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เจ ดี บราวน์ และแอนน์ ฮิลเปอร์ที (J.D. Brown and Ann Hilperty, 1986: 59-67) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของการสอนรูปแบบย่อของภาษา (Reduced Forms) ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชาวจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 16 คน ทั้งสองกลุ่มได้รับการสอนทักษะการฟัง จำนวน 30 บทเรียน โดยกลุ่มทดลองเพิ่มการสอนเกี่ยวกับรูปแบบย่อของภาษา (Reduced Forms) แต่ละบทเรียนใช้เวลาในการสอน 10 นาที ทั้งก่อนและหลังการทดลอง ทั้งสองกลุ่มได้รับการทดสอบความเข้าใจในการฟัง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนรูปแบบย่อของภาษามีความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ยอร์จ เค วิลคอกซ์ (George K. Wilcox, 1987: 118-265)

ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของสำเนียงการพูดแบบต่าง ๆ ของผู้พูดที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวสิงคโปร์ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความเข้าใจ

ในการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 4 ชุด ข้อสอบแต่ละชุดจะมีความแตกต่างกันเฉพาะในด้านสำเนียงของผู้พูดในแถบบันทึกเสียงที่ให้ฟัง ซึ่งจะแตกต่างกัน 4 แบบ คือ สำเนียงภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English-US) สำเนียงภาษาอังกฤษแบบบริติช อาร์-พี (RP British English-EN) สำเนียงภาษาอังกฤษของชาวออสเตรเลียแบบมาตรฐาน (A Standard Australian English Accent-AU) และสำเนียงภาษาอังกฤษแบบชาวสิงคโปร์-มาเลเซีย ในระดับผู้มีการศึกษา ('Educated' Singaporean-Malaysian English-SP) ผลการวิจัยพบว่า สำเนียงการพูดของผู้พูดที่ต่างกัน มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสำเนียงภาษาอังกฤษแบบชาวสิงคโปร์-มาเลเซียในระดับผู้มีการศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการฟังสูงที่สุด และสำเนียงการพูดภาษาอังกฤษแบบออสเตรเลียแบบมาตรฐาน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการฟังต่ำที่สุด

อาร์เธอร์ กีซาย ทาร์ (Arthur-Geezai, Tarr, 1987: 2265) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของตัวแปรในด้านชนชาติของผู้พูด ที่มีความเข้าใจในการฟังและทัศนคติของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชาวอเมริกันในระดับวิทยาลัย จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังภาษาฝรั่งเศส และแบบวัดทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อผู้พูด กลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม เพื่อฟังแถบบันทึกเสียงภาษาฝรั่งเศสที่มีความแตกต่างกันในด้านชนชาติของผู้พูด คือ ผู้พูดชาวฝรั่งเศสซึ่งเป็นเจ้าของภาษา และผู้พูดชาวอเมริกัน หลังการฟังแถบบันทึกเสียงดังกล่าวทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบความเข้าใจในการฟังภาษาฝรั่งเศส และแบบวัดทัศนคติ ผลการวิจัยพบว่า ชนชาติของผู้พูด มีความเข้าใจในการฟัง และทัศนคติของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่ฟังแถบบันทึกเสียงจากผู้พูดที่ไม่ใช่ชนชาติเจ้าของภาษา มีความเข้าใจในการฟังสูงกว่ากลุ่มที่ฟังแถบบันทึกเสียงจากผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษาและกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษาสูงกว่าผู้พูดที่ไม่ใช่ชนชาติเจ้าของภาษา

เจ เอ็ม โอมอลเลย์ เอ ยู ชาโมต์ และลิสซา คูเปอร์ (J.M.O'malley, A.U. Chamot, and Lisa Kupper, 1989: 418-437) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบกระบวนการทางสมอง (Mental Process) และกลวิธีที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษตามการรับรู้ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชาวสเปนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 11 คน เป็นนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการฟังสูง 5 คน และอีก 6 คน เป็นนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการฟังต่ำ ตามผลการวัดความสามารถในการฟังโดยแบบทดสอบของกลุ่มโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม พูดเพื่อรายงานความคิดของตนเอง (Think Aloud) ด้วยภาษาแรกของตนเอง คือ ภาษาสเปน เกี่ยวกับกระบวนการและกลวิธีที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการฟังในขณะที่ฟังข้อมูลจากแถบบันทึกเสียง ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการและกลวิธีที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในการฟังตามการรับรู้ของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังสูง เห็นว่าความสามารถของตนเองในการใช้กระบวนการรับรู้ (Perceptual Process) กระบวนการวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษา (Parsing Process) และกระบวนการรวบรวมความรู้เพื่อการนำออกมาใช้ (Utilization Process) รวมถึงกลวิธีในการฟังโดยใช้กระบวนการประมวลความจากบนลงมาล่าง (Top-down Process) และการประมวลความจากล่างไปสู่บน (Bottom-up Process) เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในการฟัง ส่วนผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังต่ำเห็นว่า ความสามารถของตนเองในการใช้กระบวนการวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษา และกลวิธีในการใช้กระบวนการประมวลความจากล่างไปสู่บน เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในการฟัง

อีลีน เค ไบล (Eileen K. Blau, 1990: 746-752) เปรียบเทียบตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังต่างกัน ตัวแปรที่นำมาศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โครงสร้างของประโยคที่ฟัง (Syntax) อัตราความเร็วของการพูด (Speed) และช่วงการหยุด (Pauses) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เลือกเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของมหาวิทยาลัยในเปอร์โตริโก (Puerto Rico) จำนวน

100 คน และของมหาวิทยาลัยในโปแลนด์ (Poland) จำนวน 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งเป็น 6 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังหลายระดับคละกัน ตามผลการทดสอบความสามารถในการฟัง หลังจากฟังแถบบันทึกเสียงที่มีความแตกต่างกันในด้านความซับซ้อนของประโยค อัตราความเร็วของการพูด และช่วงการหยุด กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความเข้าใจในการฟัง ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังสูง คือช่วงการหยุด (Pauses) และตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่มีความสามารถในการฟังต่ำ คือ อัตราความเร็วของการพูด (Speech) และช่วงการหยุด (Pauses) ส่วนความชัดเจนของประโยคในข้อความที่ฟังนั้น ไม่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของผู้เรียนในทุกระดับความสามารถ

เดวิด ชุง-เว่ย เซิน (David Chung-Wei Shen, 1991: 2898) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของตัวแปรในด้านการใช้สื่อประกอบการฟัง ประเภทแถบบันทึกภาพที่มีการใช้คำบรรยายที่เป็นภาษาเป้าหมายประกอบ (Captioning) ที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยไต้หวัน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 72 คน ถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองฟังและชมภาพยนตร์จากแถบบันทึกภาพที่มีคำบรรยายภาษาอังกฤษปรากฏบนจอภาพควบคู่ไปกับเสียงพากย์ภาษาอังกฤษ ส่วนกลุ่มควบคุม ฟังและชมภาพยนตร์จากแถบบันทึกภาพที่มีแต่เสียงพากย์ภาษาอังกฤษแต่ไม่มีคำบรรยายประกอบ หลังการทดสอบความเข้าใจในการฟังปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความเข้าใจในการฟังสูงกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิจัย ยังสรุปว่าการใช้สื่อประกอบการฟังประเภทแถบบันทึกภาพที่มีการใช้คำบรรยายที่เป็นภาษาเป้าหมายประกอบ (Captioning) มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 งานวิจัยที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังกับตัวแปรต่าง ๆ

โจเซฟ บัทเลอร์ (Joseph Butler, 1977: 5655-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ กับตัวแปรด้านเพศ นิสัยในการฟัง และเชาวน์ปัญญา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 6 ของโรงเรียนต่าง ๆ ในมลรัฐอิลลินอยส์ จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความสามารถในการฟัง (STEP Listening Test) แบบวัดเชาวน์ปัญญา และแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยในการฟัง ค่ะแนบที่ได้จากการทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังของกลุ่มตัวอย่าง ถูกจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนสูง ซึ่งหมายถึง กลุ่มที่อยู่ในควอไทล์ (Quatile) ที่ 4 และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ ซึ่งหมายถึงกลุ่มที่อยู่ในควอไทล์ (Quatile) ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการฟังมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านนิสัยในการฟัง และเชาวน์ปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาสูงจะมีความสามารถในการฟังสูงกว่านักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาต่ำ และนักเรียนที่มีนิสัยในการฟังในแบบที่มีการจดบันทึกคำศัพท์ต่าง ๆ ในขณะที่ฟังจะมีความสามารถในการฟังสูงกว่านักเรียนที่นิ่งฟังเพียงอย่างเดียว

โจน เฟอร์ล โรเซน (Joan Pearl Rosen, 1979: 1320-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ กับตัวแปรในด้านความถนัดทางการเรียน ทักษะคตินักเรียนและบิดามารดาที่มีต่อภาษาฝรั่งเศสและเจ้าของภาษาเพศของผู้เรียน และกลวิธีการสอนของครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวอังกฤษระดับ 3 ที่เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงนิวยอร์ก จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาฝรั่งเศส แบบวัดความถนัดทางการเรียนภาษา แบบวัดทัศนคติของนักเรียน และบิดามารดาที่มีต่อภาษาฝรั่งเศสและเจ้าของภาษา และแบบสอบถามเกี่ยวกับกลวิธีการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟังภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อภาษาฝรั่งเศสและเจ้าของภาษา ความถนัดทางการเรียนและกลวิธีการสอนของครู

แครร์รีนน์ มารี เฟย์เทน (Carine Marie Feyten, 1988: 1716-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังกับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทนเนสซี (University of Tennessee) ซึ่งเป็นชาวสเปน จำนวน 54 คน และเป็นชาวฝรั่งเศส จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความสามารถในการฟังของ วัตสัน-บาคเกอร์ (Watson-Barker Listening Test) แบบทดสอบความสามารถทางภาษาต่างประเทศ 3 ชุด คือ แบบทดสอบความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาต่างประเทศ แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ และแบบทดสอบความคล่องแคล่วในการพูดภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้โดยให้กลุ่มตัวอย่างชาวสเปนทำแบบทดสอบภาษาฝรั่งเศส และกลุ่มตัวอย่างชาวฝรั่งเศสทำแบบทดสอบภาษาสเปน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการฟังมีความสัมพันธ์กับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาต่างประเทศ ความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศ และความคล่องแคล่วในการพูดภาษาต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฮอนดา มาซาฟุมิ (Honda Masafumi, 1988: 998-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English) และชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษกับความสามารถในการฟัง และการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชาวญี่ปุ่นในรัฐจอร์เจีย จำนวน 77 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความสามารถในการฟัง และการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ และแบบวัดทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน และชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟังและการออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยในต่างประเทศ ที่นำเสนอมาข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง ได้แก่ ความรู้และความเข้าใจในด้านเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมาย ความรู้และความเข้าใจในความหลากหลายของภาษาอังกฤษ ความรู้และความเข้าใจในรูปแบบย่อของภาษา ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงในภาษาอังกฤษกับภาษาแรกของผู้เรียน ความสามารถในการใช้กลวิธีในการฟัง ความรู้ในด้านการเรียงลำดับคำในประโยคของภาษาเป้าหมาย ความคุ้นเคยต่อเรื่องที่ฟัง ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของชาติเจ้าของภาษา แรงจูงใจในการเรียน ความตั้งใจและความมีสมาธิในการฟัง สำเนียงการพูดของผู้พูด ทัศนคติของผู้พูด อัตราความเร็วของการพูด ความซับซ้อนของประโยคที่ฟัง การเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องที่ให้ฟัง การใช้สื่อประกอบการฟัง การให้บริบทของการฟัง โอกาสในการฝึกสนทนากับเจ้าของภาษา และความหลากหลายของสถานการณ์ในการสื่อสาร ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง ได้แก่ ความกดดันทางการเรียน ทัศนคติของผู้เรียน เพศของผู้เรียน เชื้อชาติ และนิสัยในการฟัง